

הארד נדב
סטוליק דיבן
אשר שיבר
itchak (אחוי) בן ציון
פיטמי מעה

העצמי בתקופת השם

אלט
אלאט
סודוקו הלקוח מהאור

היכולת ליצור או להבין שפה (המורכבת ממושגים) או ליצור אמנות כהמונה, פסל או שיר. המשגה בסיסית משותפת מונחת בבסיס התוצר הילגנוייסטי או האמנותי ומאפשרת תקשורת בין פרטים בניו אוטה תרבויות. הענקת שמות היא חלק מיצירת שפה משותפת. לצורך השיתוף אנו נדרשים לכוון להכללה (למשל, התרכזות במאפיינים מרכזיות של חייה מצוירות) כדי שאדם אחר, שאינו רואה את החיים עצמה, יוכל להבין באיזו חיים מדובר. כדי לאפשר תקשורת, על השם לייצג מצב עניינים מסוימים, כללי ולא ספציפי, רטרוספקטיבי במהותו, ולמעשה מkapfia מצב, יוצר הכללה ומחזית דיפרנציאציה. התקשרות המתאפשרת מתקיימת ברמות שונות: בין האדם לעולם וליצורו, בין האדם لأنשים אחרים, בין האדם לבין חישיבתו שלו (המושגים שהוא עצמו יוצר).

השם הוא איפה ניסיון לייצג עבור האדם מהו הקיים בעולם אולם איןנו ניתן לייצוג דינמי, שוטף ומתחפה אלא בתודעתו של האדם שיצר אותו, או בתודעתו של אדם אחר, החופש ומעבד קוגניטיבית תהליך זה. למעשה, כאשר אנו נדרשים לייצוג של מושג או שם אנו נאלצים לוותר על חלקים שונים בעולם המשמי ונדרשים לוותר על הדינמיקה והתרחשות השוטפת והצבעונית של החיים המשמיים בשל הצורך לכוון להכללה שביסודה. علينا להסתפק בלבד הרעיון של המושג כדי לאפשר תקשורת עם אחרים, שהמשיגו כמוינו את המושגים או השמות שנוצרו.

עיקרי העיסוק הפילוסופי במהות השם מופיע בהגותם של הפילוסופים גורג' וויליאם פרדריך הגל (Hegel)² ותלמידיו ממשיכי דרכו הרעיונית. תלמידו של הגל קויב (Kojeve)³ טען, כי על פי הרעיון הבסיסי במשמעותו של הגל השם מייצג את האבסולוטי. ככלمر השם הוא מעין הקפהה של מצב קיומי. מחדר שבחמציאות, בעולם המשמי, אין עצירה או הקפהה, הרי שהשם מייצג רק חלק מן האובייקט או מן הרעיון המציגו או הדמיוני.

הפסיכוןאנלטיקאי הצרפתי הנודע ז'ק לאקאן (Lacan) מפתח עוד רעיון זה של הגל. עבור לאקאן,⁴ מתן שם למשהו או למשהו הוא למעשה "רצח", "הרוג", או "הקפהה" של הדבר החי והמשי. דהיינו, העולם ניתן לייצוג כלשהו רק אם אנחנו אוצרים אותו כמושג בתוכנה שלנו. באופן פרודוקסלי, ניתן לומר שכאשר אנו עוצרים ואוצרים את העולם, הדבר שאנו מייצגים כבר אינו העולם המשמי, שכן זה דינמי,

מהו שם? האם כמוهو כתווית על מוצר שתפקידו להציג את אשר בתוכה הנקן? האם הוא 'סימן' בשפה טבעית, כתובה או מדובר, ולפיכך קיימת הסכמה כללית, ברמה החברותית תרבותית, לגבי המשמעות שהוא נושא? כיצד נוצרו שמות ומהי הפונקציה שלהם ממלאים? למעשה, הדיוון בשאלות אלה מחייב התייחסות לשולש מיידים מרכזיים בהבנת השם והשימוש בו: השם כ מוצר של קבוצה בעלת מערכת משותפת (תפיסה אנושית וחברתית תרבותית) לייצור שימושות; השם כמרכיב לשוני טבעי; השם כיצוג חלקים מודעים ולא מודעים של نفس מעניקו (המושפע מן הקונטקסט התרבותי של חייו).

השם כאמצעי להMSGת עולם החווות

כל סימן, כך גם השם מסמן או מייצג אובייקט. האל יוצר אובייקט – אדם, ומעניק לו שם. הוא יוצר אובייקטים נספחים, החווות, ומניח לאדם להעניק להן את שמותיהן (בראשית, א', 1).¹ מכאן, שבבסיס התרבות האנושית קיים עולם האובייקטים והתרחשויות – חילן התרחשויות מובנות החזרות על עצמן במדוקיק או פועלות על פי כלליים ברורים, וחילן אמורפיות, קפריזיות, משתנות ובחלו ציפויות. כדי להMSG עולם זה ולאפשר חשבה אודוטיו אנו זוקים למושגים שיסמננו את האובייקטים והתרחשויות בעולם, להסכים לגבי הפרטמים המסומנים באמצעות כל מושג, ולמצואו שם כולל לקבוצות המושגים הנוצרות. למעשה זהו תהליך יטודי של החשבה האנושית. יצירה שם כ מוצר הוא חלק חיוני ובסיסי בתהליכי בניית המושג, ולמעשה מהו זה תנאי לעיבוד הקוגניטיבי המתאפשר לאחר הקראיה בשם למושג וחלקו. במידה רבה מאפשרים לנו מתן השם ובנויות המושג לפעול בעולם כקבוצה – לחשוב על תופעות באופן דומה, להבהיר זה זהה מידע הנדרש להישרדו לנו ולתקשר זה עם זה.

הסכמה לגבי שימושות של מילים, דימויים חזותיים או דימויים מופשטים היא תנאי הכרחי לייצור שפה משותפת, העומדת בבסיס

באובייקט מסוים (בתיאור של הגל אובייקט זה הוא בעל החיים ביוון) נחפס האובייקט בחושיו של האדם, שתיארכו את המידע לחדשה (במקרה של הביוון כחיה שיש לצד אותה ולאוכלה). האובייקטים בעולם חושי זה היו אוסף של ישויות אינדיבידואליות שאמורות להיות נתפסות (to be perceived) ולהיות נצרכות (to be consumed).

בשלב התחלתי זה בהתחווהו האנטלקטואלית/פסיכולוגית של המין האנושי לא הייתה לאדם יכולת להפריד בין העולם הממשי לבין תפיסתו את העולם, והוא פעל בעיקר ברמה החושית בלבד, ללא מוחנהות וגם לא יכולה לייצג את העולם לעצמו או לתקשר לאחרים אתחויתו. ואולם, כאשר התפתחה האדם והגע ליכולת חשיבה ורטורופקציה המכחינה אותו מיתר בעלי החיים, הוא פיתח את היכולת לחשב על העולם, על עצמו ועל יחסיו עם העולם. ועדין, האדם זוקק למידה מסוימת של קונקרטיות כתנאי לחשיבה הקונצפטואלית (למעט במתמטיקה – וזה ההבדל בין גנטיקה (డקזוק) למתחמתקה). עברו הגל הפילוסוף קיימת זהות בין ה-mind של האמן והאבסולוטי במונחיו של האדם. לפיכך השם או היצירה האמנותית מרגים את האבסולוטי בשלב הגבואה בויתר שלן.

האדם יכול לחשב בתחילת רק באמצעות הייזוג הקונקרטי של המוחשי שניצב לפניו באמצעות אובייקטים מטראליים, הפעלים כתותוכים בינו לבין העולם. אמצעים מטראליים אלה צריכים להיות מוצגים לחושיו של האדם, להיות מיזגים בתודעה שלו ולאחר מכן להיות מתחברים בין בני האדם. בהמשך עוכרים יציגים אלה הכללה והפשתה, ואנו ניתן לסמן ברמה המופשטת שלהם, הרוחקה לעתים מהדמיוני המקורי הקונקרטי.

אנו מתיחסים אפוא לשמות שמעניק האדם לאובייקטים כדיizzog חלקו של העולם, העובר קונקרטיות חושית ולאחר מכן הכללה מושנית, וייצגו הסופי טומן בחובו ודרעם של הממשי. אולם ייזוג זה מעוות את המציאות מעצם טبعו, בכך שהוא עוצר ומתקפה בתודעה האנושית את הזורמה הטבעית של הממשי. עם זאת, זה המהיר אותו עליינו לשלים לצורך שיפור היכולת לתקשר ולהעביר את הרעיון שמונה ביסודו השם, כמו השפה כולה, מגשר למעשה בין תפיסתו החושית של האדם את העולם לבין יכולתו להמשיג תפיסה זו ולעבד אותה באופן המאפשר תקשורת. לאחר שנוצר המושג (או היצירgam) האמנותי) מתחנק האדם מן הצורך בחוויה החושית. הוא אינו צריך

חמקמק ובחלתי ניתן לעצירה. משום כך, טוען לאקאן, אנו משתמשים במערכות של מסמנים, שאינה מייצגת בהכרח אלמנטים בעולם המשי. לכן, עבור לאקאן, העקר אינו היחס בין הסימנים למשמעותם בעולם המשי, אלא היחסים בין המסמים השונים בתחום 'שרהות המסמים'.

בספרו *כיצד תיהנו מן הסיפיטומים מشرط סלבוי זייזק*⁵ את הבנתו שלו את גישתם של הגל ולאקאן לתפקיד השם בשפה, לפי הרעיון מעניק שם, הבא לידי ביטוי דרך הופעתו של 'הסדר הסימבולי':

...יש לקרוא את החבטאותיו של הגל על האופן בו השכל מפרק את השלם החי והאורגני ומעניק קיום אוטונומי למה שאפקטיבי רק כרגע של מכלול קונקרטי, על רקע הרעיון הלאקאניאני היסודי לגבי המסמן ככוח שמיימת את חומר החיים, מפשט אותם מגשמייהם, "מבהיר" את הגוף ומשעבב אותו לאילוצי מערכת הסימן. המילה (ולעניןנו השם) היא רצח של דבר, לא רק במובן הבסיסי של רמייה על היעדרו-בעצם הכנוי של דבר מה בשם אותו מתייחסים אליו בכלל נערר, מתח מרמותיו עדין וכוכח אך מעל הכל, במובן של ביטורו הקיצוני: המילה מחלקת את הדבר לחלקיו, עוקרת אותו ממקומו בתחום ההקשר הקונקרטי, מתייחסת אל חלקיו המרכיבים אותו כאילוץ בועלות קיום אוטונומי: אנו מדברים על צבע, צורה, אופי וכו'ב, כאלו הם בעלי קיום העומד ברשות עצמן. כוחו של השכל טמן ביכולת למצמצם את שלמות ההתנסות האורגנית לנספח של הסיגוג הסימבולי ה"מת".

כלומר, כאשר אנו יוצרים שם, מושג או יצירת אמנות, אנו מנסים להחפות את העולם במבנה שלנו. התובנה עשויה שימוש בהכללה כדיין המאפשרת תקשורת, מקיפה את העולם המשתקף אליו ומאפשרת לנו לעזרה את העולם ולגוזר ממנו משמעות בתחום האידיאה שאנו יוצרים. מתן שם הוא אפוא תחlixir בו בני אדם מאפשרים לעצם לתאר את העולם באופן רטורופקטיבי.

בספרו *אסתטיקה דן הגל במושג האמנות (Art)*. הוא מציין כי האמנות הינה הצורה הראשונה של רוח המוחלט (Absolute spirit). לפי הגל, האמנות מושרטת את הרוח האנושית, בתחילתה בצורה מוחשית ולאחר מכן באופן רוחני ספריטואלי. האמנות היא המוחלט הרוחני של האדם וככזו דיא חושפת את האבסולוטי. הגל מסביר כי בשלבים התחלתיים של התפתחות הקיום האנושי, כאשר האדם נתקל

אפשרות של קישור בין 'סממן' ל'מסומן' מתוך מרחב אפשרויות הקיימות במרחב فعلתו של האדם. אחת הדוגמאות היא המילה חום. האם היא מציינת את מזג האוויר? חום אנושי של אדם שאנו בקשר עימיו? דרגת חום המים בבריכה? נוכל לדעת זאת בהמשך, טעון פירס, על פי רמזים נוספים וקשר.

ברמה השנייה (Secondness) של היסמין' על פי פירס, היסמין' פועל כאינדקס – יש לו קשר ממשי למציאות הקונקרטית. רמה זו של היסמין' מאפשרת אסוציאציה בין 'סממן' ל'מסומן'. היסמין' גורם באופן סיבתי על ידי היסמן'. למשל, החום משפיע על הസפית וחום גוף גבוה מיוצר על ידי התפשטות של הസפית.

ברמה השלישית (Thirdness) מדגישה פעילות שמתווכת על ידי סימנים נוספים באופן היוצר את המשמעות הפוטנציאלית של היסמין'.

המשמעות נוצרת מתוך תחומי היחסים בין היסמין' לבין סימנים אחרים. סמיוטיקן מרכז נסף ורלוונטי לעניינו הוא צ'ילדס מוריס⁷ (Moris) שהדגיש את המהות ההתנהגותית של היסמין'. עבור מוריס היסמין' במשמעותו הסמיוטית הרחבה הוא דבר מה שגורם לאדם אחר להתנהג באופן מסוים ורצוני (שאינו תוצאה של רפלקס). לטענתו, האדם הוא המפענה את היסמין', וכתחזאה מכך נוצר אפקט הגורר תגובה של המערכת הקוגניטיבית וההתנהגותית. אוד אודום ברמודר פירשו עצור! כמרחיב שבין פירוש היסמין' כהורה והתנהגות העצירה שנגזרה מיסמן' זה נמצאת בעבודת ה-Semiosis, מתן המשמעות.

אם נצא מנקודות ההנחה כי השם הוא 'סמן', או 'סימן' בהתחנות, נוכל למקמו בהיררכיה של פירס בכל הרמות. נדגים זאת באמצעות השם רון, השכיח למדי בשימוש בשפה ובתרבות העברית. כיון שלשם רון נודעת משמעותו רגשית של שמה, קיים קשר אסוציאטיבי, אוטומטי כמעט, בין המילה ובין הרגש שהיא מסמנת. לכן, בrama האונטולוגית המיידית זהו אינדקס, המקיים קשר של אסוציאציות בין המילה רון כמסמן לבין הרגש המסומן. עם זאת, המילה רון יכולה להופיע גם בrama השילשית של פירס ולהיות מותאמת על ידי סימנים נוספים והקונקטסט. כאשר ידוע לנו כי רון הוא שם שנייה לתינוק על ידי אמו שהוויה 'דיכאון לאחר לידיה', נוכל לראות במילה רון 'סימן' שימושו הנתרה מתגללה לנו רק כאשר יש לנו 'סימן' נוספים הנקשר אליו. במקרה זה ההקשר של 'דיכאון', או 'דיכאון לאחר לידיה' הוא הקונקטסט המשפיע על פענוח היסמן. לכן המשמעות של השם רון

לאכול את החיים (אצל הגל – הביוון, אותו עיצב מגוז עץ). הוא מסוגל לשולט בחשקו ולייחס מעיבור החיים באופן אונומי. העובדה שהאדם פיסל ביוון ונathan לו שם מעלה אותו לדרגה גבוהה יותר מזו של סיפוק צרכים ותשוקות.

על פי הגל, חשיבה וידע אינם נוראים במלואם עד לרגע בו הם מובעים במלים, בשמות, בציור, פיסול, מוסיקה או בכל אופן הבעה אחר. בעקבות הבעה המילולית או האמנותית פוחת הצורך הפיזי/חושי (למשל, לאכול את הביוון), ואת מקומו תופס צורך אחר, שינה, מהותי – הצורך לתאר באופן כללי כל הפשר ועדין בצורה נאמנה למקור, את הביוון, כדי שהתיאור, יצירה האמנות, השם או המשג יאפשרו תקשורת, כדי לשתחזף זה את זה בסימן שיצרנו עבור האובייקט. השלבים הקונקרטיים של הייצוג נזנחים או הופכים שרילים מהנטודה בה נוצר עבورو 'ցוג מילולי' או אונומי. חלק מן השפה האנושית השם הוא, אם כן, סימן שימושו עברו דובי שפה מסוימת הינה משותפת. השם, כמו פריט לשוני אחר נוצר תוך כדי הפשטה של העולם מתוך מטרה לייצור ולאפשר תקשורת.

השם כ'סמן' – מרכיב יסודי בשפה טבעית

כאשר אנו דנים בשם כמרכיב לשוניعلינו להידרש לדין במשמעות 'סמן'. כבר הצגנו את הגדרתו של פירס את היסמין' כ"דבר מה המיצג דבר אחר". להלן הגדרתו המלאה (בתרגום שלנו מן השפה האנגלית) של פירס את המושג 'סמן':

סימן או 'ցוג', הוא דבר המיצג ביחס מסוים או במידה מסוימת משהו אחריו. הוא מכון למשהו, ככלומר, יוצר במוחו של האדם סימן בעל משקל דומה, או אולי סימן מפותח יותר. סימן זה שהוא יוצר אני מכנה interpretant of the first sign – מסמן מההו, את האובייקט שלו. הוא מיצג אובייקט זה, לא בכלל המוכנים, אלא ביחס לסוג של רעיון, אותו ניתן עבר יטור (ground) הցוג.⁸

בבחינה מדוקדקת של רעיוןותו של פירס אנו נוכחים לדעת, כי היסמן' אינו מתחור לנו מייד במשמעותו המלאה, אלא באמצעות מספר שלבי הפתוחות: הrama הראשונה (Firstness) מצוינת קטגוריה מופשטת,

שמות אחרים שאינם מקובלים, ולפיכך זוכים שמות אלו ליחס חברתי שונה. בדרך כלל השמות הפלורליים מייצגים ערכים חברתיים מסוימים. כך לדוגמה, היה השם אורי¹⁰ אחד השמות הפלורליים בשנות ה-50 ושנות ה-60 של המאה ה-20 בישראל, כשהו של גיבור ספרו של משה שמי, הוא הלך בשדות שהיא בחור צער, יפה, אהוב, חלוץ וחיל שמסר נפשו למען הארץ.

בספרו של עוז אלמוג הצלב¹¹ מוצג הגיבור אורי כנתוע בארץ, פועל בדרכים נכונות ונאמנות לערך החברותי של היהת ישראלי בכור החיתוך החברתי, ומיציג במחותו את הרעיון של היהת צבר בארץ ישראל המתחדשת שלאחר שנות קום המדינה. כמו בכל פריט של השפה כך גם השם הוא בעל ארכיות סינכronicities, ככלומר שיריות הנקבעות מראש על ידי עמדות חברתיות וմבוסס על ערכים חברתיים נורמטיביים בתקופה מסוימת. לשם ישן גם ארכיות דיאכරוניות, המסתה על ציר הזמן דוקא על רקע העמדות החברתיות הראשוניות לפני השם. השם אורי היה פופולרי לפני כשלושים וארבעים שנה בעיקר משומש שייצג הויה חברתי מסימת, פופולריות אותה עת. עם שינוי הדגשים החברתיים סביר היה שתחול שחיקה בערך החברתי שהוא ייצג השם, ולפיכך יהיה תפוס שם אחר, המיצג ערכים חברתיים חדשים את מקומו הפופולרי של השם אורי. כך קרה גם לגבי שמות אופייניים נוספים לצברים בשנות ה-50 של המאה ה-20, כגון דן לבנים ותמר לבנות שייצגו את העמada החברתית של היהת צבר בארץ ונבעו ישירות מן הערכים הנעלמים של החבורה באותה תקופה. לעומת זאת, היום, עם שינוי הערכים החברתיים, השימוש בשמות אלה נפרץ פחות, ושמות בעלי נוף בנלאומי או נורקיסטי הפכו שכיחים יותר. במובן כללי זה השם הוא חלק מ-Value system Value system מושגים וביטויים הקוליים מתחנים לאורך זמן, ולעתים נוצר נתק בין המסתמן המקורי למשמעותו. לדוגמה: המילה 'סבוטש' מתחarta כפקח עז, שנางו לנעל פועלים במאה התשע-עשרה. במהלך המהפכה התעשייתית התארגנו הפעלים למוחמות בניסיון לפגוע במוכנות שתפותו את מקומם והשתמשו בכפכפי העצם שלהם, היסבוטש', כדי לעצוד את גלגוליו החדשניים של המוכנות. מכאן התפתחה המילה סבוטז' במשמעות של חבלה, התקפה, פגעה. למילה המיצגת פריט לבוש התווסף משמעות חדשה המיצגת פעולה אגרסיבית.

אינה זהה כאשר הוא מוענק על יין אם ליד כפיצו על תחוויות הדיכאון שלו וכאשר חברו של אותו רון קורא לו להצטוף אליו למשחק. עברו חברו של רון, משמעות המילה אינה קיימת בהקשר של דיכאון אלא בהקשר של החברות ביניהם. במקרים אחדות, עברו חברו של רון משמעות השם רון היא יlid שניעם לשחק עימו ובשם אופן אינו קשור לדיכאון או 'דיכאון לאחר לידה'.

נראה אפוא כי משמעות השם נוצרת על ידי מי שפירס מכנה ה- *interpretant*, המפענחת או המפרש, וכך הוא יכול להיתפס באופן שונה על ידי אנשים שונים שיוצרים את משמעותו עבורם באופן בלתי תלוי, ולעתים אפילו באופן הסותר פרשנות אחרת.

פרדינן דה סופר⁸, מי שניסח את עקרונות הלינגוויסטיקה המודרנית ועסק בעיקר בשפה המדוברת, הטבעית (לעומת השפה הפורמלית הכתובה), התייחס אל השפה כאל מערכת ערכים (Value system). להבנתו, השפה קיימת כמערכת של ייצוגים, כאשר לכל ייצוג יש מרכיב צלילי ומרכיב רעוני עם ערך מסוים, בדרך כלל ערך חברתי. בדומה לשטרות של כסף המייצגים את ערך הקנייה של השטר, כך מייצגת המילה ערך, משמעות או רעיון. כדי שמילה או שם, שמתבצעים הם שיריותים, יכולו בשפה דרישה הסכמה חברתית כללית לגבי הערך שהוא הם מייצגים. דה סופר כינה עיקרונו זה 'החוק הסינכוני'. ביטויו הוא שມירת הסדר הקיים של מצב הענচוי של שפה, שהינה מרכיב סדרה של הסכמה כללית נוקשה למדי. לעומת זאת, 'החוק הדיאכרי' של דה סופר מייצג את האלמנט הדינמי בבלשנות. מושגים וביטויים הקוליים מתחנים לאורך זמן, ולעתים נוצר נתק בין המסתמן המקורי למשמעותו. לדוגמה: המילה 'סבוטש' מתחarta כפקח עז, שנางו לנעל פועלים במאה התשע-עשרה. במהלך המהפכה התעשייתית התארגנו הפעלים למוחמות בניסיון לפגוע במוכנות שתפותו את מקומם והשתמשו בכפכפי העצם שלהם, היסבוטש', כדי לעצוד את גלגוליו החדשניים של המוכנות. מכאן התפתחה המילה סבוטז' במשמעות של חבלה, התקפה, פגעה. למילה המיצגת פריט לבוש התווסף משמעות חדשה המיצגת פעולה אגרסיבית.

כמרכיב לשוני וכמסמן מקובל חברתי ונתון לחוקים הטינכראוניים והדיאכראוניים, נוכל לאפיין את השם כמייצג הסכמה כללית, חברתיות ותרבותית. למשל, אין ספק שהשמות מסוימים הם פופולריים לעומת

הבעת שמחה. לעומת זאת, אם יש לנו מידע על אם שהותה 'דיכאון לאחר לידה', או שהותה משבך הקשור לייחסים עם בן הזוג, בוגן, שביב הלידה, או שהתינוקת היו בסיכון בעת הלידה או מעת אחרת, נוכל להצביע על מרכיב נסתר, הפוך למשמעות הרגשית הגלואה המיוחסת לשם לירן. במקרה זה השם לירן יהיה פיזי לתחושא הקשה, לחוסר האונים, או לדיכאון של האם או האב בתקופה שלאחר הלידה או לפני.

'היפוך'

בדוגמה שהובאה לעיל מתקיים גם היפוך. דהיינו, השם מבטא חלק מנוגד לחוויות מעניקו ומייען אותה באופן עקיף ומהופך: 'דיכאון לאחר לידה' הוא הרקע להענתקת שם שיש בו מרכיב גלי דוקא של שמחה בשמו (ר').

דוגמאות נוספות נספთ להיפוך הם השמות צח, צחור או קב' ונקי (שפירושו בעברית מקראית נשפט וחוכה ונמצא בשימוש עתיק כשם משפחתי) הנבחר בנסיבות ובים על ידי אנשים שהסתובבו עם החוק, באשמות או שלא באשמות, ומקשים להציג את הפותם, האמיתית או המדמיינית, בפני עצם ובפני העולם. דוגמה נוספת לתהיליך של היפוך הוא השם דרוור (במשמעות חופש), הנינת לעיתים על ידי אסירים שנגנו מהם החופש, לילדיהם שנולדו מחוץ לכלא.

'התקה'

דוגמה נוספת לפועלות הלא מודע בתחום הענקת שמות הוא בהפעלת מגנון *'התקה'*. פירושה של פעולה הגנטית זו היא, שהענקת השם מבטאה התקה (Displacement) מסיבות רגשות חברתיות. לדוגמה, כאשר השם רועי, ניתן לבן על ידי אב שמו נאור, מדובר לכואורה בשני שמות שונים זה מזה, אולם למעשה קיימת ביניהם זהות ברמה התוכנית. שני השמות – נאור ורועי, הינם יינאים של האל. כמובן, במקרה זה המרכיב הנסתור הוא הנטרך הרגיסטי של האב להמשכיות ולזהות ביןו לבין בנו, הבא לידי ביטוי בשם שימושתו זהה.

על רק של 'קור ההיתוך' של החברה היהודית והצברית המתחדשת. שינוי שם של עולה זה מקרוב בא העניך לו עצמו יתרון חברתי משמעותי. עם זאת, כמו בכללה, כך גם בlingeriotika, אין ארכחות חינם. הערך האישי שנשען על מסורת של זהות ושל יהדות יצא נפסד במבנה מול הערך החברתי הנאנץ של היהות כבר באותו ימים.

השם כמבטא של הילאמודע'

בנוספ' להיותו מתחנו מתחנו בין האדם וחוויתיו ומרכיב לשוני, השם הוא גם גשר אל ומין הלא מודע. הוא מחבר את המודע והלא מודע בדרך מטפורית, תוך ייצוג של חמות בלא-מודע ובמודע, ועל ידי הצבעה על מרכיב לא מודע. נתבונן בחיבור באמצעות התפקידים אחר שלושה תהליכיים המוכרים לנו בשפת הלא מודע – 'עיבוי' (קונדנסציה), 'היפוך' ו'התקה'.¹¹ אלו הם עקרונות מוקבלים בהבנת פעולת הלא מודע, בין אם בשפת החלום או כפעלות יומיומיות, ומוכרים כעקרונות הפעולה של החשיבה הראשונית (שם), ומתגים גם בחקר השמות.

'עיבוי' (קונדנסציה)

שם מרכיב צלילי, מרכיב *תטמי*, מרכיב מטפורי ומרכיב אבסולוטי. האיכות המטפורית שלו היא זו שלローンטיית ביותר להבנת המרכיבים הלא מודעים, הקוגניטיביים והרגשיים של השם. התפקידים אחר עיקרונו העיבורי עשויה לחשוף בפנינו משמעויות גלויות או סמיות.

לדוגמה, השם לירן מרכיב שניי יסודות: האחד קשור בתחלית ל-, המתיחס לעצמי של מעניק השם, ולפיכך מוגדרת על ידי אב מרכיב נרkipיסטי. השני הוא המרכיב הרגשי ר', שפירשו שמה. משמעות השם לירן ברמותו הגלואה היא שמתת מעניק השם בילדו (או ילדו) המבוטאת בשם שאורתו הוא מעניק לילדו. מהי משמעות השם ברמה העמוקה יותר? דבר זה יתגלה לנו רק כאשר נתיחס אליו על פי הrama השלישית של פירס ביחס ל'סימן', כלומר – הקונטקט בו ניתן. אם נדע כי הולדת הבן או הבית הייתה לאחר שנים רבות של ציפויו לילד/ה, יש להניח בסבירות גבוהה כדי שימושות השם תהיה פשוטה –

תיאוריה על מותן שמות

מעברו של ההורה (הקשרורים ביחסיו עם הוריו שלו ובכשלים התפתחותיים שהתרחשו על רקע יחסים אלו) חזורים וצפים ומשיעים על השם שיבחר לילדו. השם הוא למעשה ניסיון לפיצוי (קומפנסציה), או פיצוי יתר (אובר קומפנסציה) על חוויתו של כל אדם בעולם המושגים היהודיים לו.

הפיצוי הבסיסי ביותר הוא על עובדת היוננו בני תמותה הצפויים לעבר מן העולם, ולצורך לייצור וללבס המשכיות מה. המשכיות בשני מובנים – המובן הפיזי, שהרי התינוק הוא עצמנו ובשנווינו ונושא גנטית חלק מתכונותינו הפיזיות והמנטליות, ובמובן הסמלי מטפורי של שימור שמו ושמעוותו. במובן זה, אצל גברים נורעת משמעות גם לשמיות שם המשפחה כביתי להמשכיות. למעשה, עברו כולם הענק שם היא מטפורה להתגוררונו על המורטליות שבביסיס קיומו.

בנקודה זו קל לחבר את מותן השם לרעיונותיהם של הגל ולאקאן שהזגו לעיל, שהרי הוא בבחינת הקפאה של מצב עניינים מסוימים, הקשור לחוויה הפנימית של האדם, לחוויתו המוקדמות ביחסיו עם מולדיו ולעמדותיו ביחס לעצמו. בהיבט נוסף, השם מהווה ניסיון לפצוח על הסכימים שלא התקמלו ביחסים המוקדמים ועל כן עידין מבקשים את מילואם. כל אלה באים באינטראקטיה עם עריכים חברתיים הבאים לידי ביטוי באמצעות השם.

טענתנו היא כי תהליכי מותן השם מתרחש תוך סערה פנימית גדולה, התרגשת ושיוני בתפישות של העצמי ושל העולם. כל אלה מעלים אל פני השטח ומעוררים שכבות ארכאיות מודחכות לא מודעות, הבאות לידי ביטוי במתן השם. במצב עניינים זה, ההיסטוריה של האדם, הביעתיות ביחס לאובייקט המוקדמים עם הוריו והרצון לשיקם אייזון נרטיסטי שהופר בעבר, חזורים וועלם בעוצמה רבה. על רקע זה מהוות מותן השם ביטוי משליב של העבר הביעתי לעיטים של ההורה (באמצעות 'העברית' ו'העברית נגדית'¹³, ושל תקוותו לעתיד שהוא מאחל לילדו ('הזהרות משלמה'¹⁴).

פרק זה ניסינו להתוות את הרענון התיאורתיים העיקריים שמנחים אותנו בחשיבה על השם.

הרענון הבסיסי מתייחס אל השם כמושג, מיצג של מציאות פיסיולוגית מסוימת. הרענון של הגל ולאקאן מאפשרים לנו לזרות את השם כחלק מהחורך והיכולת שלנו לבטא רענון וחוויות הקשורים לתפקידנו את העולם. בהקשר זה, המושגים של לאקאן והגל

התהליך של מותן שם כרוך ומלווה ברגשות עזים. עברו רוביינו הולדת ילדים הוא צורך בסיסי, הנשען על האלמנט הדרווניסטי של הפצת זרענו וקיום של ממשיכנו בעולם. ילדיינו הם המשך של קיומנו באופן מעשי וסמלי, והענקת השם מאפשרת לנו ללוות אותם גם לאחר הסתלקותנו מן העולם. השם כמו מריך את ידינו ומאפשר לנו להיות נוכחים ומשיעים על עתיד הילד/ה שהולדנו.

לידתו של ילד מהויה אירוע בעל השפעה רגשית עמוקה. במקרים רבים פטיכופתולוגיים ההורים מעודרים ורגשית בתקופת אירוע משמעותית זה. גם אנשים רצינאים ביותר נחפטים בעת זו לחדרה, שביטוריה גלויים או סמיים, ומנסים להגן על עצם ועל ילדים באמצעות מסורות ואמונות תפלה שונות, שנעודו ל"חזק" את ילדים בעtid. אנו רואים זאת גם בטקסים הדתיים היהודים הקשורים לכՐחית הברית בין ההורים לבין האל מצד אחד, ובין ההורים לילדים מצד אחר. שתי הבריתות מכובדות בהענקת השם. במסורת ובדת היהודית הילדים הבכורים הנולדים שייכים לאל. בכך יש לפודת אותם בטקס מיוחד (פדרין הבן) ולהודות לאל על הולדתם (זבד הבת). בדורמה, נורעת משמעות רביה לבחירת הסנדק של הבן הזכר. הסנדק הוא שמעביר את התינוק למוחל בפועל המסמלת את התווך בין רשות האל לירושת החורים. באשכבה היהודית העממית רואים בשעה זו עיתוי מיוחד שבו נפתחים השמיים והסנדק יכול לשטווה בפני האל שאלות באשר לעתידו של הרק הנולד הנכנס בבריתו של אברהם אבינו.

בעודות מסויימות נהוג לשנות את שם הילד זמן קצר לאחר שהענק לו שם כדי "לבבל" את השטן ולמנוע את גישתו אל הילד. הדבר דומה לאדם המשמש במספר כתובות כדי להימנע מהיתקלות עם רשותם המש או לחמק מהזמנה לדין.¹² מעבר להיבטים האנתרופולוגיים של תופעה זאת, מדויב בביטחון מגי ברמה התרבותית, לפיו השם קובע את גורל נושאו, וככזה ראוי להתייחס אליו בזהירות יתרה.

על רקע החזרה הבסיסית הקשורה בהולדת בן או בת ועל פי הבנתינו את השם כחלק מהתהליך של חיבור בין עברו של ההורה והעתיד שההורה מצואה לילדו, אנו ערים לכך שמורכבים טרואומטיים

**פרק א
ובישר**

מבוא א

שמות

מושפ'

שעה

ושמו

מתוך

פרי

שהש

ובאר

האנ

למצא

שהע

שמו

ש

היס

חנן

אנח

ומג

נית

הדר

שנ

שי

סי

הי

זכ

לגביו שמות (או יצירות אמנות) מצבאים על הchallenge הנדרשת לקיים התהילך, והבחירה בהקפה של מצב תודעת או רגשי מסוים באמצעות ייצוג, שמחירה ויתור על תיאור בלתי אפשרי של זרימת החים הטבעית, וכן על התפקיד החשוב שיש לשמות ולביטויים מילוליים בהתחנות התבונתיות.

באופן פרדוקסלי, דוקא באמצעות ההקפה (ה"מוות") המטפורית של המזיאות על ידי הענקת שמות, אנו יכולים להפינן, להמשיג ולתקשר את חוויות החיים שלנו. שימוש בחלקים ה"מתים" הללו של המזיאות מאפשר לנו להפיח חיים בחוויתינו. השם הוא אפוא מתווך בין חוויות הבסיס הריאנסיות והלא נתנות לתיאור רפלקטיבי מלא של האדם בפגישתו עם העולם, לבין הצורך לייצג חווות אלה, להכילה אותן ועל ידי כך לתקשר אודותיהם.

החלק השני של הפרק התייחס למרכיבם הלינגריסטיים של השם. חלק מן השפה בשם נתון ופועל על פי הכללים הטינקרוניים והדיacroוניים עליהם הצבע פרידן דה סוטר. השם הוא 'סימן', ככלומר ייצוג של מהות חיצונית לו, היוצר משמעות וגורם התנהגות. נקודה חשובה זו תידן ותודגם בפרקם ה' ו' ז' ח', שיתמכו בתיאור ובבחינה של תהליך זה ברמות הקלינית והפסיכופתולוגית.

החלק השלישי של הפרק התייחס להיבטים הלא מדועים הכרוכים בהענקת שמות. פה השתקפה גישתנו המקצועית כמי שאמונים גם על הגישה הפסיכואנליטית שהופעלה על ידיינו כאן בקשר לשמות, ולפיכך "חושדים" בביטויים הגלויים של השפה והמציאות כבעלי משמעות סמייה וחשובה. אנו נתונים להתייחס אל הגליים החיצוניים ככיסוי לתוכנים ותהליכיים משמעותיים אף עמוקים ונסתרים, ורואים במהות הגלויותفتح ורמז לעולם פנימי זה. נודה ולא נבוש, כי חשיפה ופענוח של התכנים הסמליים הללו מעניקים לנו סיפוק רב, הדומהמן הסתם לזה שחש בלש שפותר עולמה. השימוש הלא מודע בשמות ידוע בהרחבה בפרקם ד' ו' ה'.

פרק ד' חסכים נרקטיסטיים, אישיות נרקטיסטית ושות

מעריך, שבביסו הוא מזוף ולא אמיתי ועל כן אינו אפשרי לאורך זמן. מצד שני הוא חווה תהליכי של סערה פנימית, דחפים אגרסיביים ופגעה עצמית. בתיאורים האמנותיים שהובאו לעיל קיימת הדגשה של האלמנטים האמיתיים והמוזופים באישיות של האדם הנרקטיסטי, על האשלה להישאר קיים לנוכח בעני זולת מתחפעל, ועל המחריר הנורא והכאב שימושים מי שנצמוד ומהמוכר לאשליה של היותו עמיד בפני שינוי הזמן ובפני המציאות המשנה.

ההתיחסויות למשג 'нерקטיסם' ולהפרעה הנרקטיסטית' בספרות התיאורטית הפסיכואנאליטית והפסיכודינמית הן רבות ומקיפות.³ למעשה, מבין כל הפרעות האישיות וכטה האישיות הנרקטיסטית להתייחסות קלינית ותיאורטיבית הנרכבת ביותר בשלושם השנהה האחرونנות. פרק זה נסקור את המקורות ביחס למשג 'нерקטיסם' בתחום הפסיכותרפיה והפסיכופתולוגיה, ונתמקד בדפוסים נרקטיסטיים הוריים כהקדמה לפרק הבא, שענינו שמות ונרקטיסם. גם הפעם יהיו מחשובייו של זיגמונד פרויד (Freud) נקודת המוצא של דינונו. במאמרו המפורסם משנת 1914 *On Narcissism*⁴ הוא מתיחס לנרקטיסםראשוני ונרקטיסם שניי. לא נורחיב כאן את עיטוקנו בнерקטיסם ראשוני, הקשור בהפרעות חמורות ומסכיב נסיגה של השקעה ליבידינלית בעצמי באופן גרגסיבי, מנוחך על פי רוב מאלמנטים בין אישיים. הביטוי הקליני של נרקטיסם ראשוני אצל אנשים מופיע בעיקר במצבים פסיכוטיים. אנו נתמקד כאן בנרקטיסם שניי, נרקטיסם במובן המוכר והרחיב יותר.

פרויד הדגיש במאמו, כי תפקוד מיטבי ברמה הקטקטית⁵ – השקעת ארגיות באובייקטים חיוניים ופנימיים – דרוש איזון נרקטיסטי. התגובה להפרטה איזון זה היא דה קומפנסציה אישיותית, שמטרתה להשיב את האיזון על כנו. לפי פרויד ומלאני קלין (Klein), שהצטופה לדעתו, נרקטיסם שניי הוא למעשה איזון בין ההשकעות הליבידינליות בעצמי, שהן מוגבלות או טופיות, לבין השקעות ליבידינליות הבאות מן החוץ. כאשר אין אפשרות להשקבעה של הארגיות הקטקטית ב'עצמיה', מושקעת הזיקה הליבידינלית, שהיא נרקטיסטיות במרקורה, בגין חליפי. בדרך כלל התופעה מתרכשת אצל אנשים שהאני שלהם נחוצה כמרוקן, מלא חלקית או בלתי שלם. נטיה לייצור קשר סימבוטי עם תחליף אני בעל מאפיינים ישיכחו

הסיפור על נרקטיסוס המתאהב בהשתקפות דמות עצמו למי הביצה וטובע למות כדי להתחד עמה והוא הנרטיב המוכר לרבים מן המיתולוגיה היוונית¹ כביס המשוג הפסיכולוגי 'נרכיסיזם' (וכanko שמו של פרח הנרקטיס, מלך הביצה שבו המדיי הוא Narcissus). توفעת האהבה העצמית המופרשת והרסנית קיבלה ביטויים אמנוחתיים וטורהeos והרומן תמןתו של דידיין גדי' מאות אוסקר ווילד.²

ברומן זה מתוארות קורותיו של דוריאן גריי, צער יפה תואר מן הכפר שמניע ללונדון העיר הגדולה. הוא פוגש צייר שמתפקידו מדיוקנו ומציר אותו. בהמשך פוגש גריי הצער את לורד הנרי, איש החברה הגבואה המתפעל מיפויו של הצער, אך נואם בפניו נאים תוקחה על יופים החולף של הנערים. לשם דברים אלה מביע דוריאן גריי שאלה להמשיך להיות צער יפה כמו בתמונה, בעוד שהיא, התמונה, תזדקן ותתעורר במקומו: "אני אזדקן ואהיה גורא ומחיד אבל התמונה תישאר צעריה. לעולם לא תהיה זקנה יותר מכפי שהיא עתה... אילו היה הדבר להפוך, אילו יכולתי אני להיות צער תמיד והתמונה תזקן... את נשמתי היתי נותן".

בהמשך הסיפור מת麥ר דוריאן גריי לחוי הוללות והופך יהיר ומושחת. באורה פלא הוא נותר יפה תואר, חסן ובעל עור חלק, ואני מגלה סימני הזדקנות. מתחבר כי המשאלת שהביע בתחילת הסיפור אכן התגשמה. הוא נותר יפה כבום ציר דיווקנו בעוד שהתמונה עצמה הזדקנה והתכערה. מראהו החיצוני אمنם לא השנה אף התמונה המתכערת ודיווקנו המזדקן ש Kapoor את השחתה נש灭ו, את הידדרותו המוסרית ואת מעשייו השפלים. בסיום מתואר דוריאן גריי כרווח יפה תואר העומד מול התמונה הצעורה ואומר: "קיימת סכת נפש בכל人性... למכוורות ולשותם ניתן הטוב בעולם הזה... הם חיים כפי שהוא על כולנו לחיות, בלי הפרעה, בלי התרgestות, בלי כאב. הם אינם מחריבים את האחרים ולא אינם נחרבים בידיים זרות".

מגעו האמנותי של אוסקר ווילד משקף את שתי הפנים של האדם בעל הקשיים הנרקטיסטיים. מצד אחד הוא חווה את הכליה להיחש

בספר האבחנות הפסיכיאטריות DSM4 מתוארת האישיות הנركיסיטית כדרוס נ麝 של גונדריזיות (אני הגדול מכם, בעל יכולת מושלמת, אין דבר או אדם שיכל לעמוד בדרכי), אם בהתחנחות ספציפית או בפנטזיה, צורך בערצתה על יכולות אמיთיות או מודומות, וחסור יכולת אמפתית, ככלומר קושי לראות את מצוקתו של الآخر ואית נקודת המבט שלו. כל זה מתחילה בהחכגרות המקדמת ובא לידי ביטוי בשתחים שונים, כאשר מתקיימות לפחות חמישה אינדיקציות מתוך התשע הבאות:

- א. חווישה גונדריזית של חשיבות עצמית (הגומהVIC ביכולות וכשרונות, ציפייה להיות מוכר כנעה על ידי אחרים ללא בסיס אמיתי במציאות).
- ב. עיסוק בפנטזיות על הצלחה, כוח, הברקה, יופי נdry או אהבה אידיאלית.
- ג. אמונה במיחוזות של העצמי, היכול להיות מובן ומקובל רק על ידי אנשים (או מוסדות) מיוחדים וגבוזי סטוטס.
- ד. דרישת הערצאה מסביבה מהסבירה.
- ה. תחושה לא מציאות של זכות לטיפול מיוחד מיוחד ולהענות אוטומטית לדרישות ולציפיות שלהם.
- ו. אישיות מחריצת, ונטיה לנצל אחרים להשגת מטרות.
- ז. העדר אמפתיה: אין רצון או יכולת להכיר או להזדהות עם הרגשות והצדדים של הזולת.
- ח. קנאה (envy) באחרים או אמונה שאחרים מקנים בו.
- ט. התנסאות וארוגנטיות בהתחנחות ובعمודות.

משמעותם של הסימפטומים היא ניסיון ליצור פיזי ותיקון כדי להביא לאיזון מערכות אישיותות שלא התפתחו נכון עקב בשל ביחסים עם ההורים בשלבי החיים השונים. בדרך כלל מדובר בהורים שהם עצם נרקיסיטים, ומשום כך אינם יכולים להיות אמפתים ולכוון את עצם לצרכי ילדם. הורים כאלה אינם מתפעלים מספיק ואינם משקפים במידה מספקת את אהבתם לילדים. כתוצאה לכך מתחווה כשל בפיתוח הערכת העצמית האותנטית, ומתחפה עצמי מזיך שנועד לרצוות את ההורה הלא אמפתית והלא מתפעלת. Kernberg⁹ מרגיש את הגונדריזיות כפתולוגיה של האגו. פתולוגיה זו הינה למעשה לשאלת השלה של חלק עצמי מופנים,

מהם את תחושת הריקנות והאפסות העצמית הבלתי נסבלת עליהם. במצבים אלה הנטיה היא להתחבר לדמות חזקה ואידיאלית, אשר מאנצילה על האדם תחושת עצמי חיובית ומענית לו את הביטחון העצמי והקיומי שادر.

למעשה ניתן להתייחס לסתימפטומטולוגיה הנרקיסיטית¹⁰ כמערך הgenti שנועד להעלות הערכה עצמית, לבסוט על תחושת חוסר אונים וחוסר יכולת בתמורות שונים אשר יתראורו בהמשך. מכל מקום, התיאור הכללי של אדם עם הפרעה נרקיסיטית או בעל חסכים נרקיסיטיים הוא כמו שמכoon להשקעת ארגזיה ליבציגלית רבה בעצמו, מאופיין בעיסוק רב בעצמו וביחסיו, הקשים בדרך כלל, עם סביבתו. אי יכולת להinctק מalentים אלו מעיק על הקשרים הבין אישיים ומביא את האדם נושא הסימפטומים למשברים חוזרים ונשנים ביחסו עם הסביבה וגורם לו לסבל אישי רב.

במאמר מפורסם נוספים שלו, אבל ומלוכוליה⁷, מקשר פרויד בין תהליכי הזדהות נרקיסיטים ואובדן האובייקט. לפי פרויד, אדם בוחר לאחוב אובייקט על יסוד נרקיסיטי. אנחנו אהבים את האובייקט שדומה לנו, ולמעשה אנו אהבים את עצמו באמצעות אובייקט האהבה. פרויד מקשר זאת לאבל ולאבל פתולוג. למעשה, בסיס כל הפרעה נרקיסיטית קיים דיכאון או אבל פתולוגי על אובדן אובייקט האהבה. הנרקיסיזם הוא המבנה המשני שנוצע על אובדן זה. גם גישות אחרות לנרקיסיזם, הומניסטיות במהותן, כמו זו של אליס מילר (Miller)⁸, מדגישות את האובדן והאבל של האדם הנרקיסיטי. אלא שאצל מילר האובדן הוא של חוות הילדיות הילדיות שעליה נאלץ האדם הנרקיסיטי לוטר כדי לעמוד בנסיבות שמוזמן לו עולם המבוגרים. מילר מדגישה את הצורך של אדם עם הפרעה נרקיסיטית להתבגר במחירות ולוטר על חוות אונתניות של להיות מחזק ומטופל על ידי מבוגרים לוקחים אחריות, מכוננים ומובללים. בambilים אחרות, לפי פרויד, קלין ומילר ניתנת להנחי קיומה של טראומה, של אובדן, של עצירה בתהליך ההתפתחות אצל אדם עם אישיות נרקיסיטית או עם חסכים נרקיסיטיים שהצריכו פיזי ותיקון. תיקון זה משקף את הבעייתיות, או אם גרצה – את הטרואומות בתהליכי ההתפתחות ומצביע על "פתרון" חלק העצמי שמצויעים הסימפטומים הנרקיסיטיים. הקשי נוצע בכך ש"פתרון" זה יוצר בעיות ביחסים עם הסביבה.

קונפיגורציותות שונות. דימויי עצמי של גראנדיזיות מתחברים לשיקוף של היולתעצמי (אני מושלם אתה מעריך אותי) או לדימויים של העצמי המתיחסים ל'יוולתעצמי' כנפרוד (אתה מושלם ואני חלך ממן). לפי קוהוט, העצמי מתרגם סיבכ שמי' (mirror) (mirror) גראנדיזי אקסהיביוניסטי, והשני הוא של 'שיקוף' (giving) של הזרוך האידיאלייזציה. בהחפתחות נורמלית, נוצר תסכול הדרגתי אופטימי (transmuting internalization) באידיאלייזציה טוטלית. בהתאם לוג החסכים ולהתקפות הלא אמפתיות על האינטגרטי של העצמי, מתפתחים הסימפטומים הנركיסטיים השונים. קוהוט מתרגם את התהיליך באופן ברור וחד הקשור להפרעה הספציפית של ההורה עצמו, ולמרובים הפתוגנים של האטמוספירה בה גודל התינוקת. כאשר ילדים אלה גודלים והופכים למבוגרים הם נושאים עימם את סימני הכלש ההורי.

התחרואה של אומニアפטנטנות, גראנדיזיות ודה וולאציה של الآخر, רכברנות ולוויות נטיה לועם מתרץ ונKENנות מעידה על הפגימות ביחסים הגראנדיזיים בהחפתחות המוקדמת ועל פגיעה בתהיליך התסכול הדרגתי של הזרים, בעיקר של התפעלה. כתוצאה לכך נוצרת תחוות אומニアפטנטניציה וגראנדיזיות שמתקשה להכיר בדרישות המציאות.

מנגנו פיעו על חסכים אידיאלייזציה

מצוקתו של האדם בעל הפרעות הנركיסטיות ביחסו עם אחרים בסביבתו, כמו גם בתחוםו כלפי עצמו, מביאה אותו לעיתים ליצור זיקה ליבידינאלית ולהשיקע אונרגיה באני אחר.¹¹ הסימבוזה עם אדם אחר, במיוחד מישחו בעל כוח ועוצמה מופגנים או בעל פוטנציאל כזה, גורמת לחיזוק הדמיי העצמי ולהערכה עצמית חיובית, ועל ידי כך מחוירה, לפחות ברמה חילקית, את הביטחון העצמי שאבד. ברוך כלל נוטים נשים עם פגיאות נרקיסטיות להתחבר לאנשים שאהבתם העצמית מבוטאת בשחצנות בולטות ובכטיבתו עצמי מופגן.

התופעה בלטת גם ביחס לדת ובנטיה להצרכן לכתות, מושום שהדמויות העומדות בראש המערכות הללו (מנהגי כתות, דמויות של בעלי ניטים, קדושים דתיים) הן דמויות אנושיות דמיות אל,

אגרסיביים ושליליים על אנשים אחרים. לפי קרונברג גראנדיזיות קשורה בהכרח להקטנת الآخر. בכך כאשר מדובר ביחסים בין אישיים, תהיה הגראנדיזיות קשורה להתחנהות של הפחתה בערך الآخر (דה וולאציה) ובהכרח להשלכה של אגרסיביה כלפי الآخر. אידיאלייזציה הינה ביטוי של השלת היחס העצמי הגראנדיזי על الآخر.

גישת הפסיכולוגיה של העצמי, שנציגה המובהק הוא היינץ קווהוט¹⁰ (Kohut) מציעה כי החסר בקשר עם 'יוולתעצמי' (Selfobject), (Mirroring) שם בדרך כלל ההורם, יבוא לידי ביטוי ביחסים המראה (Mirrored) של הילד עם סביבתו. לדוגמה, הורים נוקשים ולא מתפשרים שחוו קשיים נרकיסטיים עם הוריהם שלהם, תהיה להם נטייה לייצור קשר הרוק, סימביוטי ולעיתים נוקשה אינטראקציה עם הילדים שלהם. לעומת זאת הורים, שצרכיהם הנركיסטיים לשיקוף והחפתלות נוענו על ידי הוריהם, יצרו עם ילדם מערך יחסים שתאפשר היפרדות, לאחר שהילד הפסיק את היותו רצוי, אהוב ומעורך בעני הוריו.

נראה כי לפि גישת הפסיכולוגיה של העצמי (Self psychology) ניתן להתייחס אל הסימפטומים הנركיסטיים מנגנוןם של הגנה ופיצוי וכן כהפעלה מחדש של מנגוני הפגיעה הנrkיסטיבית. אחת הטענות הכלליות שלנו בספר זה היא, שהורים עם נטיות נrkיסטיות מביאים לידי ביטוי את צורכיים גם בדרכים שבהן הם מעניקים שמות לילדיהם אם בתהיליך בחיותם או בשם עצמו.

לפי קווהוט, התהילכים של החפתחות נורמלית מכוונים על יחסים. העצמי הוא סך הייצוגים של היחסים הקיימים והמתפתחים באמצעות האינטראקציה של התינוק עם 'יוולתעצמי' (selfobject) שלו, בדרך כלל האם. אינטראקציה זו בא להוידי ברמת היחסים, דהיינו – הטיפול, שההורים מעניקים לתינוקת. אישיות ההורה, יכולת ההכללה וההחזקה שלו, הסבלנות וככלות התוכונות אל צרכי של התינוקות מקיימים יחס גומלין עם הטטפרמנט של התינוקת, יכולת הלמידה שליה וכיישורים מולדים אחרים שלווה. התגובה האמפתיית של הורים לצרכים של התינוקת צריכה להיות מותאמת להחפתחות של התינוקת. תהיליך זה דרש הערכת של התינוקת, יצירתה אצלו/ה תחושה של אומニアפטנטניציה נורמלית ותחוות גראנדיזיות שאף היא נורמלית. מאוחר יותר התינוקת יוצרת התמצזות עם אובייקט האהבה האידיאלי שהוא ההורה המתפעל, וכן התינוקת חוות תחושה של היותנה אידיאלית. בהחפתחות של יחסים אופטימליים נוצרות

לבחור באובייקטים צירוריים, עשרים מטפורית, עם "כתירים" וקישוטים אחרים שנועדו לipyות את המזיאות הפנימית הרועה.

תרסיטים נרkipיסטיים של הורות¹³

בגיגוד לחשיבה האידיאלית על הורים כמכוננים את מעשיהם לטובות ילדיהם באופן מוחלט וברור, רואה הגישה הפסיכואנליטית בהורות המשך של יחס גומלין בין הורה לבין הוריו שלו, על היתרונות או החסרונות הגלמים בכם. על פי גישה זו קיימת העברה בין דורות של קשיים וליקויים ביחסם, והצל של הורים, ככלומר – הבעיות הנרkipיסטיות שהם נושאים איתם, מועברת לידיים. הרעיון מופיע באופן בהיר בספרם של מננו, אספסה ווילקה, *תרסיטים נרkipיסטיים* במאפין בהיר ביחסם של מנזנו, אספסה ווילקה, פסיכון-טיקנים שוויצרים אלו עוסקים ביחסם בין הורים של הורות. פסיכון-טיקנים שוויצרים אלו עוסקים ביחסם בין הורים וילדים בклиיניקה הטיפולית והחותו מערכת טיפולית פרקטית, קצרת מועד, המבוססת על הרעיון הפסיכואנליטים לגבי יחסם נרkipיסטיים. הם מתייחסים לארכעה יסודית עיקריים המתגלים בклиיניקה ביחסם בין הורים וילדים:

- א. השלה של הורים על הילד.
- ב. "זהירות משלימה" של הורה ("זהירות נגדית").
- ג. מטרה ספציפית.
- ד. דינמיקת יחסים פעילה.

המרכיב הראשון הינו תהליך של 'זהירות השלכתי'. "ցוג העצמי של הורה מושך על הילד ומוסך בו בליווי ליבידו נרkipיסטי. במצב זה, אהבתה ההורה לילד/ה שלה/ה היא למעשה אהבה עצמית. ככלומר, קיימת הזרחות עם האובייקט, הילד/ה. גם אם ההשלכה של הורה על הילד/ה מכילה דימוי אובייקטיבי, מציאותי משחו, היא מכילה בהכרח יצוגי עצמי של הורה ולכן השלה זאת יכולה להיות מוגדרת נרkipיסטית.

המרכיב השני של 'זהירות משלימה' עוסק באידיאליות ביחסים בין דמויות פנימיות של הורה עצמו, שלגביה קיים חסר/חסך מסוים. לדוגמה, אף שלא חווה קשרים קרובים עם אביו ישקיע יותר ביחסים עם ילדיו מתוק ניסין לתקן את היחסים המופנים שלו עם אביו.

המצטירות כלל יכולות ובתוור שכאליה משרות מכוחן ומיכולתן על האדם עם הפגיעה הנרkipיסטית והחסכים הנרkipיסטיים.

התחרבות כואת גורמת לאדם הנרkipיסטי להושך בהשראה של כוחות האדם העצמתי אליו התחרב, וכן נוצרת אצלו תחושה של עצמה וכוח המאננת את חחששת הקיום הבסיסית המעווררת שלו. כאשר מדובר ביחסים בין אנשים, תחששת העצמה היא הדידית. במקרה של קשר דתי, האמונה הדתית הופכת למגינה מפני תחששות קשות ופחד מוות, ומזכה את האדם בערך עצמי גבוה יותר מעצם היותו מללא אחר מצאות הדת, שמבטיבחה הגנה בעולם הזה ואושר וגולה בעולם הבא. אמונה באלה אינה מאפיינת רק אנשים דתיים. במקרה שהוא ובניו פונים לאל מסויים, היפותטי, שאינו מוגדר באופן דתי מוקבל, בבקשה שיציל אותו ויורם על נשמותינו, גם אם בפועל, בחיי היום-יום, איןנו מקדים ממחשبة לקיומו המשמי של האל.

התנהלות היומיומית של אנשים הסובלים מחסכים או פגיעות נרkipיסטיות כוללת תופעות שונות של העדרות אישיות האופייניות להם הקשורות לייחסם עם אנשים בסביבתם. אלו מכירם את אופני הביטוי של החסכים הנרkipיסטיים והפיצו להם גם מן הקליניקה וגם מן האפיונים הפסיכודיאגנוסטיים. אחד האפיונים הבולטים הוא הצורך להיות מיוחדים בעיני אחרים ולקבל על כך פידבק שוטף וחוזר. לעיתים מגיע הדבר לידי כך, שלאנשים הנמצאים בקשר עם אדם זה, יש תחושה שהוא "ושאב" אותו לתוך תבנית התנהגותית הדוקה, מנצלת, הדורשת התפעלות מתחמדת. בסופו של דבר, כל אלה גורמים לתסכול ולהחישות הצד שני, שאינו מסוגל לספק התייחסות כזו לאורך זמן. למעשה זהו תחליף לבניה פנימי חסר של התפעלות נרkipיסום בראיא, שלא הגיע לסייע ביחסים המוקדמים של אותם אנשים עם הוריהם.

מאפיין נוסף של האדם עם ההפרעה הנרkipיסטית הוא תחששת המיזוחות. אנשים אלה אינם מאמינים באמות כי הבריות מבנים אותם ואת השיבתם המיזוחת. הצורך שלהם להיות מוכנים בא לעיתים באמצעות עודפות ועושר תיאורי רב בתיאורים תוך כדי חזרה על דוגמאות והבאת חוותיהם האישית לכל פעילות, החלטה ושיחאה. בבסיס קיימת תחששת חוסר הנראות שלהם בעיני אחרים הגורמת להם לעודפות ולמלל רב, במיוחד כאשר הם מבקשים לתרاء את עצם או את קשייהם.¹² מאותה סיבה נוטים אנשים עם פגיעות נרkipיסטיות

משמעותם כי לא מענה טיפול הולם ותיקון ההפנמות של כשי הוריהם, גוואר הטימפטומים הנركיסטיים של גראנדיזות, אידיאלית, ודוחה וולואזית לידי ביתוי ביחסים עם ילדיהם, כפי שהם באים לידי ביתוי בכלל הקשרים הבין אישים האחרים שלהם. יחס נרקיסטי זה יבוטא גם בתהיליך של מתן השם ולא פעם יוצפן במשמעותו של השם.

כפי שכבר תיארנו לעיל, תהליך מתן השם הוא מורכב, לא אחת בלבד מודע, ומוספע מתחالיכים היסטוריים, מרוח התקופה ומופנות תרבותיות אחרות. לעיתים יהיו אלה חזקים יותר מהצורן הנרקיסטי של ההורים, ולכנן גם במקרים בהם אין לנו ספק בקיומה של הפרעה נרקיסטיבית אצל ההורים, לא נמצא לכך ביתוי באמצעות שמות הילדים, משום שתהالיכים חברתיים, מנהג עדרתי או סיבות סביבתיות אחרות גוברים על הצורךjabiי העצמי והיצירתי של ההורה. עם זאת, כאשר מופיעים הסימנים הנרקיסטיים כפי שהם מופיעים באמצעות מתן השם, קיימת סבירות גבוהה שהטהיליך מעיד על הקשיים הראשוניים של ההורה נתן השם. על ידי מודעות לכך אנו יכולים לאפשר לעצמנו ולפונינו לטיפול להחמוד בעצם ובאופן ישיר ובלתי אמצעי עם דמיות הוריות מופנמות. תהליך זה של בדיקת משמעות השמות עשוי להוביל אותנו מהר יחסית לכל הקשיים האישוריים של הפונים אלינו, לקשיים ולחסכים הנרקיסטיים שלהם.¹⁴ מודעות לכך עשויה לאפשר לנו אבחנה מהירה יותר, כניסה לתהالיכים אינטרא פיסיים באופן עמוק יותר ואפשרות למקד את הטיפול בפונים לעוזרה.

במונץ זה, גם הדימוי של האב הנדר וגם הדימוי של האב האידיאלי הם מרכבי עצמי של ההורה.

המרכיב השלישי, 'המתה', מכיל מימוש של סיפוק בעל טבע נרקיסטי. בדוגמה הקודמת, האב שמצליח לקיים יחסי מספקים עם ילדיו, בניגוד ליחסים שחוווה בעצמו עם אביו, מקבל מכך סיפוק נרקיסטי. זהה מטרת גליה. קיימות גם מטרות הגנתונות נסתורות, המאפשרות להורה להכחיש, לדחות או להחיזק מחדש יחסים מסוימים שהיו קיימים ביחסו עם הוריו שלו.

המרכיב הרביעי הוא 'דינמיקת יחסי פעולה' בין ילדים להוריהם. הדימויים המופנמים, הדימויים המושלכים, ה'הזהות' ו'הזהות' הנגדית' יוצרות למעשה את היחסים בין ההורה לילד. קיימים מצבים בהם יש קיבוע של סצינה לא פתורה ביחסים בין ההורה להורה שלן, ואלה משתחררים ביחסים בין ההורה לצאצאיו. במקרים אחרים, ה-'תיקון' שנוצר נועד להכחיש תחששות קשות שמקורן ביחסים המוקדמים בין ההורה להוריו שלו.

בקבוצה מחשבותיהם של מנגו, אספה ווילקה, אנו מציעים כי האינטראקציות והיחסים הנוצרים בין הורה לילד יבואו לידי ביתוי גם ביחס לבחירת השם. בטהיליך של הפיכת האידיאOIDואל להורה קיימת התרוגשות רכה ולעתים חרדה. חרדה מפני הלא נודע, פחד וחשש מפני אובדן האינטימיות בין בני הזוג, וחשש ביחס לעתיד, הקשור גם לצורך לדאוג ליצור קטן, עוג וחוسر אוניות, ולעתים גם תובעני וחסר מנוחה. כל אלה מציבים את ההורה במצב קיומי לא פשוט. מניסיונו, חוות ההורות כוללת בתוכה גם מחשבות על סופיות החיים ועל משמעותם.

העובדיה שארם הופך הורה מקרבתו אותו אל הוריו, ובכך משנה סדרי עולם בחשיבה הפנימית של אדם ביחס לעצמו. בתנאים הללו מתרחשת העלהה של תכנים ראשוניים, ארקטאים, ביחסים בין ההורה ובין הוריו שלו. באותה מידה, מצב חרדה או הדיכאון בו נמצא ההורה ברגע הילדה של הילד/ה יוצרים גם הם השפעה על העולם הפנימי שלו בהווה או ביחס לעבר. כמובן, בנקודת משמעותית זו בחויו חווה האדם מכלל יחסים מן העבר, אמיתיים או מודומים, מצב נפשי של מתח התרוגשות בהווה וחרדה וציפיות לעתיד ביחס הילד/ה. תופעות אלו יבואו, לדעתנו, לידי ביתוי גם באופן שבו אנשים עם חסכים, פגיעות או הפרעה נרקיסטיבית عمוקה, מעניקים שמות לצאצאיהם. אנו טוענים שכאשר מבורגים אלה הופכים להורים, אנו

פרק ה' שמות ונർקיסיזם – שמות כאחד הביטויים
لتהיליכם נרקייסטיים של הורים

אנשים שאישיותם מאופיינית בעוניותו נרקייסטיית חיים על פי רוב בתחוםו ביטשית של ריקנות, ונוטים בשל כך לא נוחות ולהדרה. במקרים רבים נובעת תחושה זאת מהיעדר התיחסות מתאימה בילדות המוקדמת שהובילה להפנמה של דמיות הוריות חסרות, שאין כחובת טבעיות לאדם הנרקייסטי המתמודד עם חרזה או קשיים במהלך חייו. תחושה זו של ריקנות, מחזקת מגילה ונשענת במידה רבה גם על חולשה וחוסר אונים ברגע עם אדם אחרים, החווים את האדם הנרקייסטי כאנווי, מתנשא וביקורת (פעולות שהן תוצאות ניסיונותיו להתגבר על ריקנותו וחרdotו ולחוש בעל ערך). לעומת דוקא מושם הזרקתו של האדם הנרקייסטי להתייחסות מתפעלת ונעדרת ביקורת מצד הורות, כדי ליזור לעצמו תחושת ערך, הוא פוגע בזולתו ובאופן מעגלי, תגבור הזולות לכך מהריפה את בעيتهו של האדם עם ההפרעה הנרקייסטי.

ברבים מן המקרים, שואף האדם הנרקייסטי להתמזג עם אובייקט בעל כוח, המשמש עבורו תחליף ליחס של היולדת עצמי' המקורי המופנם, ככלומר הוריו. למעשה הוא זוקק לחלופה לדמות שהייתה חסורה בילדותו בעת ההתפתחות המשנית שלו, אותה הוא מתאמץ ליצור ביחסיו עם אנשים בסביבתו. אנשים נרקייסטיים נוטים בדרך כלל להעירך וליצור קשר עם מי שהם מתפעלים ממנה ומישוכל להיפפס בעיניהם כבעל כוח, בעוד שהם עצם נוטים לבטל את מי שנחטף בעיניהם כחלש. התיחסות היבאית מנשים בעלי עצמה מקהה משאו את תחושת האפסות, חוטר הערך, והדיקנות אותה הם חשימים.

בהתום הענקת שמות מתגלמת הופעת פיצוי זו בבחירה בשמות הקשורים באלו. אין זו תופעה המוגבלת דווקא לאנשים דתיים. באמצעות הענקת שם האל לצאצאו, מתחבר האדם הנרקייסטי לעוצמה האולטימטיבית בעיניו ומדגיש את מחויבות האל ביחס לתינוקות. בחירה בשם כזה גורמת לתחששות עצמה ומדגישה את יחודו של הורה לצאצאו זה, כמו גם את הצורך שלו להיות עטוף בהילה אלוהית, שבמוניקה יחשש את הביטחון הקומי והשלווה אליהם נסփ.⁴ במילים אחרות, הענקת שם האל, או כינוי מקובל לאלו כגון אדר, נאור, צור, ואפיילו קישור השם לאלהים כמו בשמות

כ��טפלים אלו מלווים בני אדם החווים בחיהם משברים וקשיים, ועודם לכך שקשים אלה מעובדים בתהיליכים של 'העברה' ו'העברה נגדית'. חוויתו של חסך ופגיעה מלאות כל צורך אנושי לאורך התפתחותו, ולעיתים אף גורמות לעצירה בתהליך ההתקפות. עצירה זו, הקפאה של מצב, נהנית באישותנו ובאה לידי ביטוי בהיבטים שונים של חיינו, ככל הדופטים ההוריים שאנו יוצרים. דופטים ההוריים נרקייסטיים, משמעם הטלת צל מן העבר של הורה על ילדו. ההנחה שלנו היא כי אחת הדרכים להעברה בין דורית זו אצל הורים נרקייסטיים מבוטאת בתהליך מתן השמות לצאצאיהם ובאמצעותם. בפרק זה נדון במגוון הרחב של האופנים בהם משקפים שמות וטהיליכים של מתן שמות את החסר האישותי הנרקייסטי אצל הורה. נציג מקרים קליניים ותופעות הקשורות להענקת שמות בהם נתקלנו תוך כדי עבודתו הקלינית. מעוניין במיוחד כיצד אנשים מגזרים בין הערכיהם החברתיים תרבותיים לאומניים שנושאים שמות מסוימים (כפי שהציגנו בפרק ג') לבין התהיליכים האישיים והותוך אישים שבהם נדון בפרק זה. ניסיונות גישור אלה מוכחים שוב עד כמה מורכבים, ולא פעם סטויים, תהיליכי בחרת השם, ועד כמה יש בהם כדי להשפיע על גורלו של הילד שישא אותם.¹

מאחר שהדוגמאות שיובאו להלן נלקחו מניסיינו המקצועית بكلיניקה, אנו מבקשים להציג כי מסknות הנגורות מהן רלוונטיות לאוכלוסייה צרפתית – אוכלוסייה הפונית לטיפול بكلיניקה ציבורית. לפיכך, תקפו של ניסיון להכשיל ולהגיע למסknות דומות ביחס לאוכלוסייה הכללית מוטל בספק. עם זאת, בהיעדר מחקרים כמותיים או אינטואיטיביים לגבי חנהגות הורים באוכלוסייה הכללית ביחס לשמות ילדיהם, ולמרות שמסknותינו מוגבלות רק למטופלים בלבד, ככלומר לאנשים המגדירים את עצםם כבעלי קשיים אישותיים ורגשיים,² עדין ניתן ללמידה לגבי טבעו של התהליך.

מעניין לציין כי השם עלי מופיע פעמי אחד בכתביהם בספר דברי הימים פרק א' בעוד שמות של דמויות גנדיות כמו שלמה, לו מייחסת האגדה אלף נשים ועשור רב, או דוד, שהרג את גוליית והקים את מלכת ישראל/יהודה, נעשה בהם שימוש פחות אצל אנשים נורקיסטיים) שהעניקו מטופלים נורקיסטיים שלנו לילדיהם. בתגובה לשאלת לנשיבות הענקת השם סיירו אבות לילדים אלה על הגאותה הגדולה שלהם בבניהם המיחדים שהולידו, ועל משאלת הלב: "שלא יהיה כמוינו שלא היה לי מול, שיצליה וייה תותח". ציטוט זה מפי אב עם היסטורייה קשה ודימי עצמי נחות, ממחיש את תהליך הקונקרטיזציה של 'זהות נגידית'. האב בחר בשם שמצבע על הצורך שלו לתקן את הדימוי המופנם והנהנות שלו, שנוצר בעקבות חוסר התפעלות של הוריו מיננו בלבד. הגנדיות המשתקפת בשם הבן אמרה להגן, להשיכח מהאב ולפצות אותו על התהווות הקשות שהוא עצמו חווה בחיו.⁵

לעתים הביטוי של הגנדיות והצורך ב'חיזוק' מגאי, באמצעות שם או ביטוי גנדיות אחר מופיע באופן חובי ומוסתר, שידוע בדרך כלל רק להורים מעניקו השם. דוגמה לשימוש בצוון כזה הוא הבחירה בראשי תיבות של השם ושם המשפחה הנושאים משמעותם מأدידה, כגון ראשית התיבות אלף אלף (א"א), אלף בית (א"ב), המבטאים בעגה הצבאיות היישראליות מצוין ו-טוב מאוד בהתאם. ראשית תיבות נספים א"ס. (במשמעות של אט קלף מנצח) ואפילו א"ל. (כלומר – אלוהים). ראשית תיבות אלה, ובמיוחד הציגוף א"א, מצביעים על ציפיותו של האדם מעניק השם למצינו ולהשיגות מצד הילד/ה. פרשנות זו מתקבלת חיזוק כאשר אותה משפחה החורים ראשית התיבות הללו בשמותיהם של ילדים נספים. התופעה אופיינית דוקא לאנשים מתחוקמים יחסית שאינם מעוניינים להציגן באופן חיוני, גלי תרבותית וחברותית, את הצורך שלם בהאדורה עצמית והדרת היצאה, ומסתפקים במידיעה כי האקט המאגי השוכן להם בלבד. כאשר אין נתקלים במטופלים שהעניקו או נשאים בעצם שמות בעלי צירופים כאלה, علينا לנקוט והירות ולהימנע משאלות שירות לגבי משמעות ראשית התיבות. בתחילת הקשר הטיפולי תיתקל חקירה כזו בדרך כלל בתנודות, ורק בשלבים מאוחרים יותר של הקשר יוכל לעמוד על מלאה המשמעות של צירופים אלה עבור הוריהם ועל הצורך הבסיסי המתווסף של ההורים שהעניקו אותם.

אוריאל, רפאל, מיכאל, גבריאל (ארכעת המלכים המוזכרים בקריאת שמע' שלפני השינה, שאמורים לשמר עלינו בשנתנו לבנים, ואודליה, רפאלה, מיכאלה ואלה לבנות, כאילו מעניק להורה את החיבור לאלהיהם המחזק את אישיותו החלשה, הנדרת דמויות הוריות מופנות, שהן חזקות דין להוות מקור לכוח).

הادرה עצמית באמצעות התחרות לדמות בעלת עוצמה כדי להשרות מעוצמתה על ההורה והילד מופעה לעיתים בשמות הקשורים לדמויות כמו אלוהיות, כגון משה (כמיוחד לאדם שם משפחתו הוא בן דוד או בן יוסף), מבורך, גואל, מبشر נון וצדיק, שאף הם מדגימים את הצורך של ההורה ליחס לצאצא אמונה כמעט כמעט אלוהיות, שהרי הוא אמרו להושיע את הוריו ואולי את עם ישראל כלו ולהביאם אל הגואלה, המנוחה והנחלת הרגשית. תופעה זאת של צורך בהדרה עצמית, ובחיוך עצמי באה ידי בייטוי גם בבחירת שמות של דמויות מפורסמות, בעלות הישגים יוצאי דופן בתחום התרבותי או הפוליטי חברתי.

דוגמה קלינית מובהקת מובאת בסיפורה של אישה שהעניקה לבנה את השם בן אל. היא הופנתה למרפאתנו על ידי שירות הרווחה לצורך הערכת יכולותיה ההוריות. בשיחה עמה שנטובה על שם בנה היא ציינה כי: "אבא שלו הוא לא אלוהים או משהו". הסתבר כי האב שהיה נרkommen שהשתמש במסים קשים, נטה את אשתו בעת לידת בנים מהרך חסר יכולת לקחת אחראיות על המתהשש בחיו. האם שהזונה חוסר אונים מוחלט החליטה לקרוא לבנה בן אל מתוך תקווה: "לקבל כוח מאלהים, שיעזר לי לגדל אותך".

הצורך בהתרבות לאל מופיע אנשים, דתים ושאים כאלה, הנמצאים במצוקה. התחרות לאל מאפשרת לאדם פרספקטיבנה נוספת המזיהה מוחוצה לו במצבים בהם זווית הראייה שלו על העולם מצטמצמות או נעלה. זה קורה בדרך כלל בעת משבר, אבל או פגעה נורקיסטיית عمוקה. אצל האדם הנורקיסטי הצורך להתרבר ללא דוקא בעת מתן חיים, מצבע על הטעבה העמוקה של חיוניות חוסר האונים, שבאה לידי ביטוי במתן שם המתיחס לאל. בקטגוריה זאת של שמות מأدידי עצמי, אנו נתקלים לעיתים בשמות כמו דור אל, אליו הוא, יה ל', אל (אשדר אינו קייזר של אליה) ואליה.

הادرה עצמית ישירה יותר מתבאתה בהענקת שמות עם אופי גנדיות גלי, כגון שבג, שגייב ועילי (המרמז למשמעות של עילאי –

חעשור ממקורו מזרחי, המגולם על ידי שיקחה (ישעיהו) לוי, לבית אביו חכלה פשך, המגולם על ידי פוליל (ישראל פוליאקוב המנוח). לויktor מוחתקה מתלווה פואד, "מומחה לנישואין וגורושין", המגולם במערכונו על ידי גברי בנאי.

שם החתן הוא שישון ושם הכללה עצמאוותה. שני האבות מניטים לסכם את פרטיה החותונה וכמוובן שמתגלעים חילוקי דעתות מהותיים בין הצדדים. בשיטה המסתפקת בין השלושה עולמים המשפטים הבאים:

"ויקטור מוחתקה (שיקחה): בקשר לעצמאוותה, אפשר מילה בצד ?
פשך (פוליל): בבקשתה (פשך וויקטור מוחתקה מסתורדים).

ויקטור מוחתקה (שיקחה): זה...זה סופי השם שלה עצמאוותה ? או...
עוד לפני שאנחנו מדרפסים את ההזמנה באותיות זהב ושמות ברבור
וברבורה... אפשר שנעשה איזה שיפורן קטן בשם ?

פשך (פוליל): סלח לי אדון מוחתקה, אני מצטער מאוד. זה שם שאינו נתני לה כיוון שהוא נולדת ביום העצמאוות.

פואד (גבריא): נו אז מה, אני נולדתי ביום ירושלים, אז השם שלי
יהרים גאון ?

ויקטור מוחתקה (שיקחה): ...עצמאוותה, שהיא עצמאוותה. מה זה
חשובי, העיקר שם אוהבים ?

מעבר לעיצוב הדמיות המדוקדק של יוסי בגין וללגלאג ההמוני המתפתח בין הצדדים, עולה חוסר האמפתיה של פשך כלפי בתו, תוך תוך שהוא מתגונן ומנסה להסביר לשני האזיתים על הניסיבות והסיבות לבחירת השם לבתו היחידה, האחותה, עצמאוותה. ברור כי ערכיו של אב כזה, ערכי לאומיות, הדר ואולי רצון יתר להזדהות עם היישראליות, גובר על המחשבה מה שם כמו עצמאוותה עדיד לעולל לבתו במהלך ילדותה והתבגרותה. במצב דברים זה, גם ויקטור מוחתקה וגם פואד מבינים כי שמה של הכללה עלול לציריך אותו בעני אורתיה החותונה כשותפים לפארסה, ולפיכך הם מנסים למנוע את הבושה בגין משפחתם ומעצםם. גודלם של יוסי בגין וניסים אלוני שכחטו להציג החוויה הייתה התיחסות מלגלאג על שני הצדדים, המזרחי והאשכנזי, כאשר התוצאה הסופית הינה מבט נוקב על היישראליות. גם במערכות חתונות הדמים לא ברור אייה צד מגוחץ יותר, האשכנזי הטעיניק לבתו את השם הביעתי מכחינה תרבותית, עצמאוותה או המזרחי ההמוני שמעוניין להנחתית את החתן והכללה בהליקופטר היישר לטקס

ביטויים נרקיסיסטיים של הצורך העצמי מופיעים גם בבחירה שמות הנושאים המשמעות של הצלחה או הישג שאין נחשפות במבט ראשון. שמות כאלה הם מור, מירב ומורן, והם מוענקים לצאצאים על ידי הוריהם נרקיסיסטים בעלי דמה אישית מפותחת ותחום יחסיו. לכל אחד מן השמות האלה משמעות (מור בשמים, מירב - בת שאל בתנ"ך, מורן שם פרח), ועם זאת, בשלושת קיימת גם פזילה למילה More באנגלית, שמשמעותה הרבה, גבוהה, חשוב. באופן זה מוצפין ההוראה את הצורך המאי שלו בהאדורה של עצמו ושל ילדו בഗל צרכיהם שלו, בשעה שככל הזמן הוא מציג שם מקובל ובכלל משמעות אחרת. תופעה דומה מוכרת שמות אירופאים שככלו את ההבראה הלועזית מקס, במשמעות מקסימים, שיש בה כדי להצביע על שאיפות ההוראה שלו ישייג היגרים (רוחניים או חומריים) מקסימליים.

שמות המדגמים חוסר אמפתיה⁶

בני אדם בעלי הפרעה נרקיסיסטית שחוו חסכים נרקיסיסטיים ממשמעותיים מתחביבים בחוסר אמפתיה כלפי אחרים, הנובע ישירות מהפנמה של דמיות הורות הסרות אמפתיה והזדהות עימן.⁷

הורים בעלי הפרעה נרקיסיסטית עסוקים בצריכים שלהם ובעיקר לצורך להיות מיוחדים ושונים בעניינו עצם ובעניינו אחרים. בתחום הענקת השמות, יפתחו הורים אלה נטייה להעניק שמות מיוחדים מאוד, ולעתים אף יוציאו דופן, ללא התחשבות באפקט החברתי שבו יתתקל ידם באינטראקציה החברתית העתידית שלו. הורים אלה עלולים להיות חסרי מודעות לסתירה הערכית חברתיות בין הצורך שלהם להיות מיוחדים לבין הקושי העתידי של הבן או הבת להתמודד עם העולם, שיטיל על כתפייהם השם המזוהה ויוצא הדוף שלהם.

לעתים השמות המוענקים, המדגימים חוסר אמפתיה, נעשים מתחנכים גיטות גדרות, או מתרך תמיימות רבה. כיוון שיש לנו קושי להציג שמות כזה, משום הנדריות של שמות כאלה ומשום החשש מפני חזיפה המטופלים שלנו, נדגים את התופעה תוך פניה לכתיבתה של יוסי בגין להאגש החוויה במערכות חתונות הדמים.

בתמונה השנייה במערכות חתונות הדמים, ויקטור מוחתקה, הקובלן

שמות המציגים 'הפחטה בערך'

אחת התופעות המזעירות בתחום הענקת השמות בהן נתקלנו במהלך עבودתנו היא הענקת שמות המשקפים נחיתות חברתיות. נדרותן של הדוגמאות הספציפיות המאפשרות להגדים את התופעה מונעת מבעדנו לצין שמות פרטניים מחשש לפגיעה בפרטיות המטופלים. כזו סיפורה של אישה, שהיתה בת רביעית להוריה. שלוש אחותה שנולדו לפניה קיבלו שמות מיוחדים, שבטא או את נתיהם הńskיסטיות של ההורים למיוחדות ולגרנדיזיות. רצונו של האב הדתי בן זכר היה ידוע למ代表团 וחבריו לפני הולחת בתו הרביעית.

בדרכי המטופלת שלנו פירשנו, כי בעת הולחתה ובהיודה מינה, אביה חווה פגיעה נריסטית קשה והתקשה להשלים עם רוע הגזירה של הולחת בת נספת. את הקשי שחוווה ואת כעסו הביע בשם שכח בבית זו, הכלול אלמנט שימושו 'טעות'. לימים, כאשר גדלה הילדה, גרם לה שם קשיים רבים, שהביאה לבסוף לטיפול. במהלך הטיפול יענו לה לשנות את שמה כדי לאפשר לעצמה להתמודד עם חוויות העבר אותן חוותה כהתעללות ורגשת מתמשכת.

דוגמה אחרת לשם, מפחית בערך זה ולואטיבי היא של מטופל שנשא שם שנבחר עבורו על ידי אביו, שהזוכיר היה לא סימפטית. למזלן, זהה המטופל במקביל לכינוי חובי שהעניקה לו אמו בנסותה לגונן עליו מפני ההשפעות החברתיות הקשות שהיה גורם לושמו הרשמי. רק כאשר הגיע לניל התתביבות עמד על משמעותו שמו כפי שהוא מופיע בתעודת הלידה שלו, ורק כעבור מספר שנים נוטפה העד לשנות את שמו הרשמי בתעודות הזהות.

בדרכו כלל משקפת הענקת שם דה ולואטיבי מופרעות גלויה של אחד ההורים או שנייהם. על פי רוב מדובר בהורים עם הפרעה נריסטית חמורה, המאפיינת בנוקשות אישיותית רבה ולעיתים גם ב��ויים אישיותיים פסיקופטיים. הורים אלה מבינים לרוב את המשמעות החברתית של הענקת שם שיוביל לנחיתות חברתיות ופגיעה עבורם/בתם, ולמרות זאת, באקט של עצם נריסטטי מתרפרץ הם מעניקים שם, שכמו מהו כהבטעת אותה קין במצח הצאצא, ובכך גוררים את גורלו החברתי ודנים את הדימוי העצמי שלו לשיליה. לעיתים המשמעות השלילית של השם סמיות יותר. כך במקרה של השם הגור, שבו דנו בהקדמה בספר זה. למרות שהוא שם מקובל,

החוופה (אין ספק שiosis בנאי הקודים את זמנו. בימינו, אין זה מוזר לראות חתן וכלה נוחמים במסוק, צנחים צניחה חופשית בדרכם לחופף או נשבעים את שבועת החתונה בעמוקי הים).

במקומות קיצוניים הסתירה בולטת מאד ואף מעוררת גיחוך. כך, למשל, במקרים של הוורים שעלו מהודו, והעניקו לילדה הכהה במינוח (גם ביחס לבני משפחתה) שנולדה להם את השם לבנה. שם זה ביטא את כמייתם של ההורים להיות שונים ושיכים לסבירה "הלבנה" בה חי. עם זאת, הקשי שנוצר עבור בתם היה קשה מנשוא. הסתירה בין שמה של הכת לבין צבע עורה הפך אותה לעלג ולקלס בבית הספר והקשה עליה מאד, אך היא נמנעה מלשנות את שמה מחשש פגיעה בהוריה, והעזה ביעודו של בן זוגה לעשות זאת רק לאחר מותם. לאחר שינוי השם דיווחה האישה על תחושה של בגידה בהוריה, אך גם על הקלה ופרגון מצד הסביבה החברתית הקרובה שלה. בrama האישית חשה כי – "פתחתי דף חדש. אני מרגישה טוב עם זה שקוראים לי בשם החדש. אולי נולדתי מחדש".

אין ספק כי במקרה של לבנה, הקשי הסביבתי של ההורים ורצונם להשתיר לסבירה, הוא שגורם להם להעניק לבתם שם שהקשה עליה. הם היי כל כך מוכזים בצריכיהם עד שהתקשו לראות את הסבל העתידי שישב לבתם לכשגדיל ותשכלב בסביבה החברתית.

דוגמה נוספת לשם המדגיש את חוסר אמפתיה של ההורים הוא השם צעירה. שם זה ניתן לבת על ידי הורים מבוגרים, שיילדו את בת הזקונים שלהם בעת שהאב כבר היה בשנות ה-50 לחייו. האב בחר את שמה של בתו תוך תוך התייחסות נסתרת לגילו המופלג יחסית בעת הולחתה. השם גורם לבת קשיים רבים, ורק כעת, בהיותה סבתא צעירה בשנות ה-80 לחייה, היא נשאת בוגואה את שמה וטוענת כי הוא סוד אריכות ימיה.

דוגמאות נוספות של חוסר אמפתיה מצד הורים ביחס לשם אותו הם מעניקים לילדיהם נקשרות בפערם ובמחטים הבין תרבותיים או הבין לשוניים. כך, הימנעות מעברות של שמות כמו זלמן, סלאמן, מכלוף וכו' מצביעים על חוסר השתלבותם של הורים מעניקי שם אלה בסביבה החברתית ועל העדר יכולת של הורים אלה להזות את האפקט השלילי שיהיה לשם על ילדם, שיפעל בסביבה חברתית תרבותית שבה אין שמות אלו מקובלים.

ההפקתה בערך הילד הפג כביטוי לחרדה לגורלו ולחושת חוסר האונים של הוריו. עם זאת, ניכרת גם מידת סבירה של אמפתיה, שהובילה אותם לבסוף לבחירה בשם לגיטימי מבחינה חברתיות.

המשךיות (אקסטנציה) של העצמי ושמות

תופעה קלינית שכיחה אצל בעלי הפרעה נרקיסיטית היא חוסר דיפרנציאציה בין לבין לצאצאיםם. שימוש באנשים אחרים אופייני מאוד ליחסים שיוצרים אנשים נרקיסיטיים. תחושת הניצול אופיינית לשני הצדדים ביחסים אלה – ככלומר, המטופלים הנרקיסיטיים נותנים להחלונן על ניצולידי אחרים וארחים מרכיבים להחלונן על ניצול מצדיהם. מבחינה תיאורטית מדובר בחזרה או הפנה של דפוס שאפיין את יחסיהם של הורים הנרקיסיטיים שלא אפשרו להם הפרדה גדרילה ועצמות ביתם לחייהם, אלא ראו בהם מלאי תפוקדים שנעודו לעונת על צרכיהם הם ללא התיחסות לצורכי האותנטיים של הילדים עצמאוונפרודוט.

לעתים הצרכים ההוריים משתקפים באופן ישיר וקונקרטי בשמו של הילד או הילדה. כך, השם גל יכול לבטא קשר אליהם ואהבת טבע, והשם גלעד מביע קונקטסט אפקטיב של שמה. עם זאת, כאשר הסיפור המפחתי מתאפיין בטרואומה רגשית של אובדן, כמו אצל ניצולי שואה, השימוש בשמות גל או גלעד נשא משמעות שונה ומעים על כתפיו של הילד תפוקד – הנחתה הטרואומה ונשיות זגל הזיכרון. באופן מטפורי ובאמצעות שמו מוטל על הילד המשך השושלת והיות עדות חייה לכישלון הגיטין להשמיד את משפחתו. בקטגוריה זאת נכללים שמות נוספים כמו זפרי, שדי, נזר, אומי (הנשען על ראש תיבות של אוד מוצל מאש), בין אם הם משמשים כשם פרטי או כשם משפחתי. בשמות אלה מבטא הורה את ציפיותו מהילד לפצחות אותו על טראומה רגשית, משפחתיות או אישית.

סוג נוסף של שמות לצאצאים, הנבחרים על ידי אנשים עם הפרעות או חסכים נרקיסיטיים, ומודגמים את הצורך באקסטנציה של העצמי הוא השימוש בשמות עם מלת היהם ליל, בתחילת שם או בסופו. במקרהם הם השמות שיר ליל, אודר ליל, לי אור, לי גל, לי טל, לי דור, דור ליל, לי עד, לי נוי, וכד', המופיעים בשכיחות רבה יהנית אצל הורים מעניקי

שאינו יוצר בהכרח בעיתיות חברתיות, הוא עלול לשאת עימיו מטען לא כל בנסיבות ספציפיות. המטופלה שלנו קיבלה את השם גור מאמה, אשר ילדה אותה בעת שגילהה כי אבי בתה קייםיחסים עם אישת אחרת. האם, שהתקשתה באופן טבעי לקבל את בגידתו של האב ואת העובדה שהיא נושאת ברחמה את זרעו של האיש שבגד בה, העניקה לבתה את השם גור בקטן של זעם מתחרץ ולא יכולת אמפתית, וביטהה על ידי קר, במודע או שלא במודע, את תחושתה שלה על היוזה האישה השנייה, המשפחה, כמו במשל של אברהם, שרה והגר. בכך העבירה לכ准确性 את הפגיעה והනיחות אל בתה, כמו הקללה על עצמה את תחושת הנגבות. במקרה זה ברור לנו כי האם הכרירה את סיפור אברהם שיח והגר, שכן היא השתמשה בו כאשר הסבירה לבתה את מקור שמה. אין ספק בלבנו, שהאם לא לקחה בחשבון את ההשפעה הקשה שיהה לשם הגור בתוספת הסבר זה על הרימי וההערכה העצמית של הבית המשך. ב{return}, שיקפה הענקת השם את התנהוגותה הלא אמפתית הכללית של האם כלפי בתה.⁸ ואמנם, עם הגיעו לטיפול (זוגי) בклиיניקה, הסתבר כי חוסר האמפתיה של האם גורם להגר לבתור בבן וגג מתעלל ומשפל, חסר אמפתיה ונעדר כל יכולת להעניק לה פיצוי על החוויה הקשה ביחסיה עם הוריה. התוצאה של כך הייתה פירוק הזוגיות שלה וחזרה כמעט מדיקת על חוויות הנטישה של האם, ע"י אביה של הגור.

דוגמאות פחות דרמטיות להפקתה בערך של הורים את ילדיהם הבאה לידי ביטוי באמצעות שמות היא הבחירה בשם דינה. הסיפור המקרה ביחס לשם דינה בת יעקב, הוא מועצע.⁹ דינה נאנסה בידי אנשי חמוץ בן מלך שכם, מעשה שבתגובה לו בצעו אותה שמעון ולוי טבח באנשי שכם ונענשו על כך בידי האל. מכל מקום, בחירה בשם כזה במשפחה המודעת לטיפול המקרה ולקונוטצייה התרבותית השלילית המתלווה לשם יכולה להציג ערך חוסר אמפתיה וחוסר תשומת לב כלפי הבית.

דוגמה נוספת לשם בעל ערך דה ולואטיי היא מקרה ספציפי של הענקת השם מיקי. בדרך כלל והוא קיצור של השם מיכאל, אבל במקרה זה הופיע השם מיקי בתעוזת הלירה של התינוק. כאשר נשאל המטופל מודיע בחר בשם זה לבנו, ציין האב כי הבן נולד פג ונראה לו קטן, חלש ושבורי. האם בקשה להעניק לו את השם מיקו (קטן), מיקרואוקופי, אך לבסוף קוذر השם למיקי. בדוגמה זאת מומחשת

השווה. בגיל 15 עזב יורם את הבית והשתלב בחברת נוער בקיבוץ, שם הכיר את יוסף. בערך מגיל זה ניהל יורם חיים עצמאיים לחלוון ולכארוה הרחיק את חייו מהטרואמה המשפחתיות. ואולם, כאשר התבקש לציין את הסיבות לבחירה שמוות לידיו אמר יורם: "לא יכולתי לחשב על משהו יותר יצירתי, אז לקחתי את האות הראשונה בשם שלי ושלו יוסף ובחרנו שמוות שמתחללים באחותה אותה. זה היה הדבר היחיד שיכולתי לחשב עליו". בתו הראשונה נקרה יעל, בן העניק את השם יועד, ולבת הקטנה את השם יערה.

בדוגמה זאת מודגם הצורך של האב להיות מחובר מאגית לילדיו באמצעות האותיות הראשונות בשם ילדיו. על ידי אקסטנציה (המשמעות, הרחבה) סימבולית זאת של העצמי שומר האב כביבול על ילדיו בקרבתו, מגונן עליהם וגם שואב מהם כוח.

שמות מביעי ורגש חיבוי ונركיסיים

התיאוריה של קוהוט ביחס לנרקיסים הינה תיאוריה של 'מבנים' מפצים.¹⁰ על פי תיאוריה זו נבנים המבנים הנפשיים המפותחים יותר על בסיס הסטרוקטוראות הארכאיות והם תלויי אמפתיה. כך, בתהליך של השלמה ופיקזו נוצרים מבנים חדשים שאינם מחליפים את המבנים הארכאים כי אם מתחבסים עליהם. על פי 'פסיכולוגיה העצמי' (Self psychology) האלמנטים הארכאים – האגרסיביים הם תולדה בראה של האינטראקציה בין הילד/ה המתפתח/ת לבין הסביבה, כשהתגוכתיות האגרסיבית נוצרת בעקבות תסכול, ומרוסנת בתהליכי של 'הפנהמה ממירה' (Transmuting internalization) שבה מගיב הילד על התסכול ההדרגתית של צרכיו הנרקיסיטיים. אולם כאשר תסכלו וזה של הצרכים הנרקיסיטיים גדול מדי, נוצר חסק שבא לידי ביטוי באופן חרור ונשנה (Repetition compulsion). כך למשל, אדם שצרכיו הנרקיסיטיים בהתקפות ואידיאלייזציה לא נגענו במהלך התפתחותו הרגילה, ישאף לקבל פיקזו על תסכלו של צרכים אלו במהלך בגרותו. התנהגותו באינטראקציה עם אנשים סבירו תJKLMך לצורך להחזיר לעצמו את האיזון הנרקיסיטי. אדם זה ישאף ליצור מערכות יחסים שתאפשרו לו לקבל פיקזו על החסר שנגרם לו בעבר, וייצור מערכת התנהגותית שבבסיסה הינה פיקזו על המבנה הארכאי

שם שם אנשים נרקיסיטים.

לעתים מבוטא הצורך בהמשכיות ואי כיבוד העמדת העצמאית של הצעאה באופן סמוני ומתחכם יותר ברמת המשמעויות. כך למשל בשמות ירון וניר שהעניקה לבניה אם בשם גילה. שלושת השמות נושאים משמעות דומה וכולם מיילים נרדפות לשמהה.

דוגמאות נוספות מספקת اسم שasma רות, שהעניקה לבתה את השם נעמי ولבנה את השם בועז, הקשורים, כמו שמה שלה, לסייעתה המקראי של רות המואביה, ואם בשם כרמל שקרה לבנה בשם גלבוע ולבתה בשם אביטל – שבdomah לשמה שלה גם הם שמות הרים. מטופל אחר שלנו, שהינו בעל הפרעת אישיות נרקיסיטית מובהקת, בחר לבניו שמות של ציפורים ממשום שהירבה החלום שהוא ציפור.

על משמעותם העומקה של שמות בעלי גון נרקיסיטי סמוני ומתחכם יחסית ניתן לעמוד רק לאחר היכרות עמוקה עם המטופל. עובדה זו מוגדרת היטב בסיפורם של בני זוג שהגיעו לטיפול בגלל בעיה ווגית. השמות שהעניקו לבניהם ובנותיהם היו רגילים לחלוון, אולם כאשר נשאלו לסבירות הבחירה בשמות ילדיהם, הסתכלו זה על זה ופרצו בצחוק קולני. לאחר מכן הסבירו, כי האות הראשונה בשם של כל אחד מהם הייתה במרקח אחת זו מזו. הם בחרו את שמות ילדיהם על פי האות הראשונה הסמוכה לשם האם ושם האב, ולאחר לידת שלושה ילדים סיימו את המשימה המאגית של "חיבור" ו"עניפה" של האותיות של שמותיהם הם באמצעות האותיות הראשונות בשם כל אחד מילדיהם. הם העניקו לנו את הסיפור הפנטסטי הזה על האופן שבו בחרו שמות ילדיהם כ"מתנת פרידה" מן הטיפול הזוגי, אך לא אפשרו לנו לחושף כאן את שמותיהם הפרטניים של בני המשפחה. לאחר שנחשפנו לפזרצורה המתחזכתה הזאת בבחירה שמות, שmeno לב לתופעה דומה אצל משפחה נוספת אשר השתמשה באסטרטגיה זומה לבחירת שמות לילדים.

במקרה זה מדווח בזוג הורים ששם החיל באות י'. נכנה אותם לצורך הצגתם כאן יורם ו يوسف. הוריו של יורם היו ניצולי שואה. הזיכרון המשמעותי ביותר של יורם היה "אם היה היה שמה בכל ערב חתיכת לחם מתחת לכריית". בכינוי לטרואמה של השואה ולמחסור באוכל ההורים הירושו ליורם ולאחיו הצעיר יותר לאכול כל מה שירצחו בכל שעיה משעות היום או הלילה. התיאורים שלו הציגו הונחה רגשית לכל אורך הילדות על ידי הורים שלא הצליחו להתגבר על טראומת

עם קשיים חמוריים בנישואין, הכוללים לעיתים קרובות גם התעללות פיזית או רגשית מצד אחד מבני הזוג וידיכאון (שאינו 'דיכאון לאחר לידה') אצל ההורה קורבן התעללות. כל אלה הינם עדות לצורך האנושי בפסיכו על חוויות קשות. הקשיים לחווות לאורך זמן את התחששה האורוסביבית, הכאב של חווית הדיכאון יוצר מגנוני פיזי, הרוחקה והגנה. שימוש בשמות אפקטיביים מלא פונקציה הגנתית של 'הכחשה', 'הרוחקה' ו'היפוך תגונה'.

תיאור מקרה: 'דיכאון לאחר לידה' ובחרות שם

סיפורה של אישה צעירה לאחר לידה ותיאור התהילה שבו העניקה לבתיה את שמה, הקשור למצבה הרוגשי לאחר הלידה, ימחיש היטב רעיון זה:

לקליניקה הגיע זוג צעיר. האם א', סטודנטית באוניברסיטה בת 26 שילדה בת בריאה לפני חמישה חודשים, והאב ד', מהנדס בן 33. השניים הגיעו לקליניקה בגלל בעיה זוגית שהתחבטה בחוסר רצון של א' לקיים יחסי מין עם בן הזוג ובתחששות ניגור שעררה בחודשים האחוריים בין בני הזוג.

ההיסטוריה של בני הזוג לא כללה כל קשיים אובייקטיבים במהלך ילדותה המוקדמת של א', אך היא חוותה את הוריה כמרוחקים ועטוקים באחותה הצעירה וויפפה. לתחששותה של א', לא שמו הוריה לב לキומה, למרות העובדה תלמידה טובה ומקובלת מבחינה חברותית.

בתלונותיהם של בני הזוג החכו עצבנות רכה וחוסר שקט של א'. כאשר נשאלת ביחס לתחששותיה אלה, א' לא השתמשה במילים 'יאוש או דיכאון'. היא דיווחה על קושי לטפל בתינוקת, על לילות ללא שינה, שהפכו אותה לעייפה ועצבנית בימים, ועל מריבות ובות עם ד' למרות ניסיונותיו להיות לנור, בעת شب מן העובדה.

כאשר נרמזו לא' על האפשרות שמדובר בדיכאון לאחר לידה, הגiba בכעס והכחישה את משמעויות הסימפטומים. ואולם, מיד לאחר מכן, כאשר נשאלת לטבוח לבחירת שם בתה, פרצה א' בכפי. היא סיירה כי בתה בשם רונeli' (השם המקורי), אך השם האמתי דומה במשמעותו ונגור אף הוא מן השורש רונן. בغال התחווה הכללית של ייאוש וחוסר התקווה שאפפו אותה. היא חששה לספר על תחששותיה אלה לבן זוגה שמא יסוווג אותה כמשוגעת. בן הזוג סייר כי השינוי בהתנגדותה של א' החל חודשים אחדים לפני הלידה.

החסר, המבנה הנركיסיסטי.

הרוגמה המוחשית ביותר לכך היא בתחום הביטוי של רגשות. אנחנו מכירים מהקליניקה ומן התיאוריות הפסיכולוגיות השונות את ההגנות המאניות (מלאיי קלליין) והגרנדיזיות (קווהוט). למעשה, מבטאים שני המונחים, כל אחד מהם במסגרת התיאורית הרלוונטי לו, קשיים להתחזד עם חוויות של דיכאון ורicketot, ניסוון להציגו מפני התחששה האורוסביבית והכאב שגורם לדיכאון באמצעות אפקט מנוגד, אופורי בmphoton. החוויה של הכאב הקומי קשה במיוחד לאדם הנركיסיסטי, משום שהוא חווית הבסיסית היא של אובדן – אובדן האובייקט האהוב (פרויד), אובדן הצרכים הנרקיסיסטיים וההתפעלות (קווהוט) או אובדן הילדות (מילל).

דברים אלה באים לידי ביטוי חר ומוחשי בתחום השמות. השמות האפקטיביים הינם שמות שבאופן תמטי גלי מצביעים על שמה, התעללות רגשית ואופוריה, בעוד שרבים מהם מצביעים על מעשה על תחווה קיומית הפוכה. אחד השמות השכיחים ביותר הניתנים לתינוקות זקרים הוא השם רון (על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ל��ראט יום הילד הבינלאומי, השמות רון ואורי הם השמות הנפוצות ביותר לבנים בשנת 2005). השמות בקטגוריה זאת הם רבים, וכוללים נגזרות רבות של המילה רון או מילים נרדפות לה: לירון, לירון, רון לי, רונגה לי, רונגה, רינט, רונן, רוני, גיל, גילה, שמהה, דיצה, ניר, נירון, רירן, ניר, שירן, רן אל, רונאל, אושר, אושרי, ואחרים.

שמות אלה, שעל פניהם מצביעים שמהה ואנו מכנים אותם אפקטיביים, הם שמות בהם אנו נתקלים בклיניקה שוב ושוב כשמות שהורים מעניקים לילדיהם ודוקא כאשר הם עצם נתקלים בקשישים. קשיים אלה יכולם להיות קשורים או מנותקים מלידת הילד, אך לא פעם הם קשורים ישירות לטרואמה בחווית הלידה. כך, אנו מוצאים קשר הדוק בין חוויה של 'דיכאון לאחר לידה' או במהלך הטרימסטר האחרון של ההריון ומתן שם אפקטיבי (אגב, מתן השמות האפקטיביים נגיש יחסית למחקר כמוותי, בניגוד לנושאים אחרים בתחום השמות, שהם מורכבים יותר ומשום כך מתאים יותר לחקירה ולתיאור קליניים). ניסינו מדגיש, כי מתן שם מסווג זה אופייני גם אצל הורים לאחר לידת ילדים עם מומים גופניים, כמו פגם לב, חץ שסוע, אוטיזם או הפרעות חמורות אחרות של הגיל הרך. השמות האפקטיביים מופיעים בשכיחות גדולה גם אצל בניים/בנות לזוגות

ו לטיפול באה גם על רקע העובדה התמורה שהמטופלת, אשר חרדית חזות בתשובה, מבקשת כי שני ילדי הצעירים יחוות (בשבע ואחת עשרה) ייצאו מן הבית ויופנו למסגרות חוץ ביתו.

גברת M הגיעה למפגש הראשון לבושא בגדיים נקיים אך מוקומתיים, שנראו כאלו הורדו זה עתה מחלון הכביסה. שיירה של גברת M הגבואה והרזה דיה אסוף במתפקת, וכל הופעתה אמרה הונחה ותסוכת טיפוח, אם כי בפניה ניכרו שרידי יופייה. למרות חוסר האסתטוטה בהופעתה, היא שידרה גאווה וכבוד עצמי והרשימה אותה גם באופן התבטאחותה ובכעומה הרגשית שהפגינה בפניה הראשונה במרפאה. מיד בפתחת השיחה הראשונה הצהירה על קושי בשיהיה בתדר אחד עם גבר, וביקשה כי דלת החדר הפונה למסדרון תישאר פתוחה כדי חורן. בקשהה נענה כמובן בחוב.

סקירת היסטורייה האישית של גברת M הייתה מהירה. היא שיתפה פעולה, ענתה לשאלות באופן מדויק, וטיירה היטב מצחים והקפידה להפריד בין תיאור העבודות ובין מדתנה כלפיין. יחד עם זאת, ניכר בה קושי וגבש כאשר תיירה פרטיטים קשים. מדבריה עליה, שהיא הבכורה בין תשעת ילדיהם של הוריה, שקיימו בית מסורתי אם כי לא דתי (אביה הילך לבית הכנסת בלבד שבת אך לא בבוקר השבת). מגיל צעיר הייתה שותפה לעבודות הבית ועזרה לאמה לטפל באחיה ואחיותיה הקטנים. לאורך השנים היה מצבה הכלכלי של המשפחה קשה. האב עבד כפועל קשה يوم במפעל והאם גילה את הילדים. המטופלת זכרה את היחסים בין הוריה במשך שנים, קשיים ומואפיינם בריבבות קשות, בהן ניסתה גברת M להגן על אמה מפני זעמו של אביה. האב התעלל פיזית ורגשית (אך לא מינית) גם בה ובאחיה. געושים גופניים היו חלק משגרות החינוך, כשאביה מרבה להשתמש במושג "חוטף שבטו, שונא בנו", שאות תוקפו הרחיב באופן שככל גם את הבנות. מענין לציין כי הגברת M לא היבעה בעס על אביה,

וأت מירב הדברים הקדישה ליחסים עם אמה. לפי תיאורה של גברת M, מיעטה אמה יצאת מן הבית ולמעשה קיימה קשרים מצומצמים עם בנות משפחה בלבד, בעיקר עם אחיוותה. היא תוארה על ידי בתה בכירורת ומרירה, אם שקרה לרצותה או להעלות חיקוק על פניה. הכת צקרה תקופות ארוכות בהן בכתה האם ללא הפגגה, צעקה ואף היכתה אותה ואת אחיה ואחיותיה. על פי תיאור התנהגותה של האם נראה כי הייתה שרויה בתקופות של דיכאון

הוא ייחס זאת לחוסר שקט טבעי לקראת הלידה. כאשר חלפו מספר חודשים מעת הלידה ולא התק:right;רחש שניי, פנו השנאים לטיפול זוגי. בהמשך ספרו בני הזוג, כי הтельטו בחירות השם עבר בהם. שמות וביט שעלו והוציאו להם נדוח. האם העלה שמות נוספים בעלי משמעות של שמחה אך אלה נדרחו מסיבות שונות ("gil הוא שם של בן ואשור הוא שם של ציהצחים"). לאחר דין ממושך הסכימו שניהם כי השם שנבחר "הכי מתאים לה".

תגובה לתיאור המקרה

בתיאור הנוכחי עולה הקושי של א' להגיא להכרה כי היא נמצאת במצב של מצוקה וגישת העונה להגדירה של דיכאון לאחר לידה. הקושי להזנות בכך בפני עצמה נבע כנראה ממרכיבים אישיים נרkipיסטיים. החשש מפני הסטיגמה הקשורה בחולשה האישיתית הנרkipיסטית וצורך להגן על דימוי עצמי ירוד ועל עצמי שברירי ופגיע, גרמו לא' להזניח את בריאותה. רק כאשר נדונו הסיבות לבחירת השם האפקטיבי שהעניקה לבתה, נוצרה עבור א' האפשרות לדון בחוויתה הפנימית, שהיו מוסות אפלו עצמה. הרוון בשם שהעניקה לבתא אפשר מעקב של ההגנות המאניות ומגע עם חווית הדיכאון העמוקה שלה. להערכתנו הדיכאון שהופיע לאחר הלידה במקרה זה נבע מחסך ודייכאון סמיי שנמצא בבסיס כל הפרעה נרkipיסטית. השם האופייני אפשר אפוא חקירה בכיוון זה.

תיאור מקרה מורחב – השימוש בשם כמייצג חוות חיים

תיאור המקרה הבא נועד להרחיב ולהעמיק את הבנתנו לגבי השפעת תהליכי בהתפתחות המוקדם על בחירות שמות וכיצד משתלים בהקשר זה תהליכי נפשיים עם תהליכי חברתיים. מטבע הדברים שונים הפרטים האישיים על מנת למונע זהירות.

גברת M בת ה 29 הגיעה לפגישת מיוון בשירותי הרווחה ונשלחה על ידים לאבחן ולטיפול במרפאתנו. העובדת הסוציאלית שהפנתה אותה אלינו ביקשה לבדוק את מצבה הנפשי משום שהיא בוכה כל היום ואני לא יודעת איך להרגיע אותה". עוד הוסיף כי הפניה גברת

אגיטיבי במיוחד לאחר לידת שני הילדים האחראנים בסדר הלידה, אחיה הצעיריים ביותר של גברת M.

קרן אוור בחיה של גברת M הייתה סבתה מצד אמה. גברת M נקראה על שם סבתה האהובה, ששיתפה אותה בחוויתה והירבה לספר לה על חייה במרוקו, סיפורים שאותם אהבה מאוד לשמו. כשדיברתה על סבתה עלו בעינה דמעות של געגוע וכואב. עם מות הסבתה, לפני מספר שנים, חוויתה משבר גדול. הקשר עם אחיה ואחותה היה, לדבריה, קרוב. מן התיאור עליה כי עם אחיה הקטנים יצרה קשרים של הורה ילד והיוותה עבורם תחילה אם. היא תיארה קשר קרוב במיוחד עם שתי אחיותיה הקרובות לה בגיל, אותן חשבה כחברות טובות. את בעלה הכירה גברת M בשידוך למורת שבאותה עת לא הייתה דתיה או חרדיות. היא נענתה להצעת הנישואין שלו לאחר שלושה חודשי היכרות בלבד, עת הייתה בת 17.5 (הוא היה בן 30) כאשר נישאו. לדבריה, נענתה להצעת הנישואין משום שרצתה לצאת מבית הוריה מהר ככל האפשר. בתחילת היה הקשר עם בעלה טוב, והוא קיוותה כי הגיעו אל מחוץ מטבחים בו תוכל להמשיך בחים שלווים ללא תהומות וסערות. גברת M ילדה את בנה הבכור בהיותה בת שמונה עשרה וחצי. מיד עם כניסה להריון התגלו קשיים רבים. ההריון היה קשה לה מבחינה פיזית ורגשית כאחד. לדבריה, רימהה בחודשים הראשונים להריון ורק בחודש הרביעי התברר לה כי אכן הרותה. לאחר מכן הייתה במקבב רפואי צמוד. בבדיקה האולטרא סאונד הריאשן שערכה בשבועו ה-16 להריון נמצא נמצאו פגמים ודיספרופורציות של העובר. הרופאים הציעו לה לבצע הפללה. גברת M ובעה התקשו להחליט. שניהם באו מבדים מסורתיים והפסקת הירין נתפסה על ידם כאסורה. היא חששה לרוגה ולעובד שכטנה, והתאכזבה מכך שאינה נרגשת לקראת הלידה אלא חוששת וחודה. כך עבר הזמן, והריון התקדם כאשר היא נמצאת בשמירות הירין. בשבועו ה-29 להריון נולד בנה הבכור. מיד עם לידתו הובלה לחדר ניתוח כדי "להחזיר למקומו את המעים שלו". הוא שהה בבית החולים חדש, הוושם באנקופטו, הונשם כשבועיים ימים לאחר הניתוח, ושוחרר לבסוף עם הפנית האם והילוד לרופאה סב לדיתיה.

גברת M קראה לבנה עמרי (חימں של/אוobi בעברית). היא סיפרה שקיותה כי היא אוהבת אותו ותחיה עבورو ואהבתה מתבן אותו (או כדבריה, "אלוהים יהיה איתי"). ואולם, כבר בשלבים הראשונים לחיו

התגלו קשיים מהותיים ביחסו האם והתינוק. גברת M התקשתה להיניק את בנה ("לא היה לי מספיק חלב בשביבו") והילוד התקשה לפתח שעת שנייה, מוטדים ובוכים. לאחר זמן, עם עוזרת מצד אמה ושעות שנייה, מוטדים ובוכים. לאחר הסתגל לנוכחותו של בנה בחיה ואחיותיה הקרובות לה בגיל, החלה להפתחו של הילד, נאלצה גברת M ולהתארגן בהתאם. בשל עיכוב בהחפתותו של הילד, הוא איתר להחזיק אותו בזרועותיה במשך השנתיים הראשונות לחיו. הוא איתר לכלת והחל להגות מילימ' ראשונות רק בגיל שלוש. היא נאלצה לבנות את כל זמנה בטיפול בו.

ארבע שנים לאחר לידת בנה הבכור הרותה גברת M בשנית. היא בקשה להפסיק את ההריון אך באותו זמן עבורי היא ובעה תהליך של חזרה בתשובה, והרבנים אסרו זאת מכל: "רציתי למות, לא היה לי כוח ובually היה כל הזמן בכולל", היא מספרת על תקופה ההריון. לבסוף ילדה בת בריאה, אך לדבריה: "היהתי אפאתית אליה, היא לא עניינה אותי בכלל". לבת ההעינקה האם את השם בת אל. חודשים לאחר לידתה הוצאה בת אל מן הבית מושם שחוסר המתפרק של אמה סיכון את חייה. עומרה ובת אל הועברו להשגת אמה של גברת M עם עוזרת מצד אחיותיה הקרובות לה בגיל. במשך כל התקופה הזאת שהתה גברת M בבית אמה כשהיא רואה את שני ילדי ומ��ופת בהם מעט, כפי יכולתה. לאחר שקיבלה טיפול רפואי נגד דיכאון, תמייה ונגישת משתי אחיותיה ומאמנה שהייתה להפתעתה, "מאוד אכפתית", ועבירה סיוריה של שיחות עם העובדת הסוציאלית שטיפול במשפחה, החלה להרגיש טוב יותר ולאחר ארבעה חודשים חזרה עם בת אל ועומרה לביתה. היא צינה כי השם בת אל נבחר עבור בתה מושם שכאותו זמן חשבה שלא תוכל לדאוג לילדיה וביקשה שמיישרו אחר יdag לה: "חשבתי שאלהים יdag לה... לא היה אף אחד שdag לי", אמרה ב בכבי.

דין

טרם נדון בפרט המקרה רצוננו להתמקד בעצם הבדיקה שלנו בכינוי גברת M למטופלת שאת סיפורה הצגנו לעיל. ראשית, באופן הכרחי ביקשנו לשחק בכינוי את ההדר והעוצמה של אישותה. למרות קשייה המרובים ופנימית לעוזרת, ניכרו בה היטב גם כוחות האגו החיוויים

לגברת M תקווה חדשה, תחליף משופר ומתקון לחוiotה הקשות במשפחה הגורענית, וחיים חדשים עbor עצמה. הבחירה בשם עמרי מצביעה יותר מכל על החדר בחיה שלה במשפחה המוצא שלה, ועל התקווה שתلتה בבניית משפחה חדשה משל עצמה. במובן זה, באו גם היריסטוריה שלה וגם שאיפותיה העתידיות לידיו בטוי בשם שבחה עבור בנה בכורה.

השם נבחר גם בתגובה לסייעים הרפואיים ולחשש לחיו של בנה. ניכר כי בבחירה זאת של השם עמרי מתקימת 'كونדנסציה', כלומר עיבוי של מאוזים ושל צרכים לא מסופקים. על הטראומות לאורך התפתחותה של האם נספו עתה גם הקשיים הרפואיים והאים שמא תאבד את בנה בתחילת חייו. מלאיו מובן כי הגברת M לא התכוונה לשם התגנ"כ עמרי "אשר עשה הרע בעני ה'", וכי הסיבות לבחירת השם היו בטוי מילולי לכמיהתה לחיים חדשים במשפחה חדשה עצמהו.

ותקווה לעתיד טוב יותר לה לבנה שהיה נתן בטכנת חיים. גם בבחירה השם בת אל מדגימה את חוסר האונים של גברת M ותחושתה הדיכיאונית, הלא מודעת בעת ההיא, כי אינה יכולה לדאוג לבתה. הענקת שם האל לבתה נועדה באופן מודע ל"חזק" את גורלה של הילדה, ובאופן לא מודע שיקפה את הקשיים הנפשיים העצומים של גברת M ואת רצוניה שימושו אחר יdag לבת שזה עתה נולדה, כפי שאכן קרה.

בקשותה הנוכחית של האם להוציא את שני ילדיה למסגרות חוץ ביחסות הובנו בצדק על ידי העובדת הסוציאלית של המשפחה כביטוי הפניה להעביר את הדאגה לילדייה לגולם אחר שיפטר אותה מעול גידולם. בהיותה עצמה זוקקה לדמות הוריה דואגת ומטפלת, לא יכולה גברת M בעת פניה לשירותי הרוחה, למצוא את הכוחות למלא את חפקידה ההורי.

הدين בבחירה השמות שהעניקה גברת M לילדיה בפניות הראשונות בטיפול, הוביל אותנו לב הקשיים שלה מוקדם מאוד בקשר לטיפולו עמה. היספור הבהיר באופן חד וברור את קשייה האישיותים – יכולות בית שבו הווינו צרכיה הנרטיסטיים, אילוץ לצמוח מהר מדי מבחינה רגשית ופסיכולוגית ולהתמודד עם מציאות קשה שגולה ממנה את זמן הילדות שלה. חוותות יכולות אלה חזרו ועלו כשהשפעה עצמה לאם, ולא אפשרו לגברת M תפקוד הורי

שבהתבטאו ברצונה העז להשתחרר מעול הילדות שלה. מבט נוסף, אנו מבינים כי בחרנו בכנוי רשמי ומורח משחו כדי לתאר מטופלת עם קשיים אישיותים וחוגים כה רבים.

שני הסברים נוספים לבחירה בכנוי גברת M הם הסברים קאנטרא טרנספרנציאליים. שניים קשורים בהשכים הנרטיסטיים שחווותה לאורך התפתחותה. על פי הסבר אחד, הכנוי מלא ההדר גברת M נועד להסות חלקים חלשים וכואבים בחיה ולהסתיר את הכאב הקימי ותחושת ההזנחה שחווותה מצד הדמיות המטפלות בה, ככלומר הוריה. והוא שם נרטיסטי אופיני, שבעצם היומו מלא הור מסטיר חוותות קשות, הזנחה ותחושים חוטר ערך. ההסבר הנוסף נוגע למידת הריחוק שמשדרת המטפלת, הэн כלפי עצמה והן ככלפי הדמיות המטפלות, וכן את הקושי שלנו לראות את כאבה הקימי במלוא עצמתו.

ועכשיו למקורה עצמו. סיפורה של גברת M מגדים את התהליכים המודעים והלא מודעים שהתקיימו בחיה המוקדמים של הגברת M ובחייה הנוכחים עם בעלה (שלמעשה חי את חייו בנפרד ולא סייפק לה כל תמייה) ומשמש רקע לבחירותה בשמות ילדיה, בהם מושלבים לדעתנו ספר מרכיבים עיקריים:

א. הביעיותם ביחסיהם של הבת והוריה, והכשלים האמפטיים של הוריה כלפיו לאורך התפתחותה. נראה כי בהיותה בת בכורה למשפחה מרובת ילדים ונוכח התפקיד החלקי של אמה בבית, נגולה מגברת M ילדותה, והיא נאלצת למלא תפקיד של מבוגר מוקדם מידי בחיה.

ב. הסיכון הבריאותי והחשש לחיו של בנה מיד לאחר לידתו, החזרה וחוסר האונים שלה בתקופות ההריון שלה, הדיכאון הקליני לאחר ההריון והלידת של גברת M לאורך ההריון.

ג. חוסר הביטחון והבדידות הקיומיות המלאה אותה לאורך חייה החיצמו עם חוותות הלידה של שני ילדיה, ובמיוחד עם לידת הבת. בняיגוד חריף לכך עומדת רצונה הבסיסי של גברת M בחיים משל עצמה, בתמיכה מסביבתה ותחושת קיום ויטלית.

השם עמרי, שפירושו המילולי בעברית הינו חיים של – אהובי מתאים לרקע של הולדת הבן. יציאתה המהירה של גברת M מבית הוריה, נישואיה החופזים ולידתו המוקדמת של עמרי נעדרו להעניק

- .2. מאפיין נוסף ועיקרי הוא חוסר אמפתיה והעדר מודעות הורית להשפעות עתידיות אפשריות של השם המוענק ליד/ה על האפקט החברתי העתידי להתרגש ולובא על הילד.

כאמור, השמות עצם אינם נרקיסיטיים, ובוודאי לא האדם הנושא שם כזה או אחר. נרקיסיטי הוא האופן בו הורים מסוימים נותנים לילדיהם שמות המכטאים את צרכיהם המתואימים שלא קיבלו מענה במהלך התפתחותם. כאשר אלה גורמים להורה להזינה את צרכי של הילד/ה, וכאשר לאופן בו נבחר השם יש מרכיבים של חוסר אמפתיה, אשר רואים בבחירה השם מרכיב נרקיסיטי, הנובע ממצבו הנפשי של ההורה בילדותו ובהווה.

והמשן חיים רגיל. הבדיקה והדיוון בסיבות לבחירת שמות ילדיה במהלך הטיפול הגיעו בחוויות מכוננות של חייה ואפשרו לגברת מ-², אולי לראשה בחיה, להתבונן באופן רפלקטיבי בתהליכיים הרגשיים הקשים שחוויתה לאורן חייה, להבין אותם ולהתחליל להתחמود עימם.

סיכום

הביבטיים ההתנהגותיים של האדם בעל החסכים הנרקיסיטיים או ההפרעה הנרקיסיטית הם רבים ומגוונים, והם באים לידי ביטוי בחיי היום-יום בתחומים שונים. בפרק הנוכחי ניסינו להציג את הביטוי ההתנהגותי הנרקיסיטי של הורים בבראשם להעניק שמות לצאיהם. השמות שלעצמם אינם נרקיסיטיים. המונח האבחנומי נרקיסיטי מכוון רק להורים המעניקים את השמות ולדרך בה הם בוחרים לעשוות כן יש שמות כמו ליאור או אולי, שאפשר היה לזהות בהם מרכיב נרקיסיטי, אך מכיוון שהשתרשו תרבותית הם נכללים בקבוצת השמות הנפוצים, ואין לראות בהם רמז שיש בו כדי להצביע על נרקיסיטים אפשרי של ההורה שמעניק אותם לילדיו. חשוב לבחון את נסיבות הענקת השם כאשר מנוטים לעמד על קר שמות "נרקיסיטיים" יכולם להיות מזנוקים על סמך הדוחות, אך אין דומה מכך זה למצב שבו נפטר בן משפחה אהוב, וקורוביו בוחרים להנציח את זכרו באמצעות הענקת שמו למיל שואה מקרוב נולד. רק בבדיקה מקרוב של התהליכיים שהחלו לצורך בבחירה שמות, תוכל להבהיר אם השם מצביע על איפינום נרקיסיטים של מעниוקו.

בכל המקרים בהם ניתנים שמות חלק מתהליך נרקיסיטי, עשוה ההורה שימוש מודע או לא מודע בחוויות ראשוניות, בעיינות בחיי שהוא מבטא בשם אותו הוא מעניק לילד. אנו מוחים מספר מאפיינים להענקת שם על ידי הורה נרקיסיטי:

1. המאפיין הראשון היא בחירת שם שיש בו חיבור חatty רעוני בין ההורה והילד/ה. לעיתים מדובר בזיהות, חיבור ואקסטנסציה של העצמי של ההורה והילד/ה, ולעתים בהשלכה ובוניסין להשתחרר מודמי עצמי נחות באמצעות שם המוענק לילד (בין אם הוא בעל משמעות גראנדיזית של האדרה והדגשת עצמה או שם המפחית